

Vennootschappen met echtgenoten

***Wettelijk kader; praktische economische moeilijkheden
(literatuurstudie en veldwerk)***

Els BUTENAERS

promotor :
Prof. dr. Nan TORFS

Voorwoord

Deze eindverhandeling is het sluitstuk van mijn opleiding Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit Hasselt. Ik heb gekozen voor het onderwerp 'Vennootschappen met echtgenoten: wettelijk kader en praktische economische moeilijkheden'. Mijn interesse ging uit naar een economisch -juridisch onderwerp omdat het vak vennootschapsrecht mij echt kon boeien en omdat ik na deze opleiding nog rechten wil studeren.

Deze eindverhandeling zou niet mogelijk zijn geweest zonder de hulp en steun van andere mensen. Daarom wil ik alle mensen bedanken die mij rechtstreeks of onrechtstreeks hebben geholpen met deze eindverhandeling.

Allereerst wil ik mijn promotor, prof. dr. N. Torfs bedanken die steeds beschikbaar was voor deskundige uitleg en advies. Daarnaast wil ik de mensen bedanken die hun medewerking hebben verleend aan de interviews, namelijk meneer Slingers (boekhouder) en meneer Vandersmissen (notaris). Verder wil ik de andere mensen bedanken die hebben meegewerkt en liever anoniem wilden blijven.

Ten slotte wil ik nog een woord van dank richten aan mijn ouders die een zeer grote steun waren tijdens deze eindverhandeling en op wie ik steeds een beroep kon doen. Doorheen mijn opleiding gaven zij mij steeds opnieuw de kracht en moed om door te zetten.

Samenvatting

In deze eindverhandeling wordt een overzicht gegeven van enkele economische moeilijkheden die zich kunnen voordoen in een vennootschap met echtgenoten. Dit zijn vennootschappen waar de echtgenoten actief samenwerken met het doel om vermogensvoordeel te behalen. In de meeste gevallen zijn beide echtgenoten aandeelhouders in de vennootschap. De problemen die zich voordoen, hebben vooral te maken met het bezit van aandelen.

Om de verschillende moeilijkheden te onderzoeken, wordt gebruik gemaakt van twee onderzoeksstrategieën. In het eerste deel wordt een juridisch kader geschetst door middel van een literatuurstudie. Daarna wordt de literatuurstudie getoetst aan de werkelijkheid door de bevraging van bevoorrechte getuigen.

In de literatuur wordt beschreven dat voor het verwerven van aandelen van een vennootschap met echtgenoten zowel het huwelijksvermogensrecht als het vennootschapsrecht van toepassing is. Het huwelijksstelsel bepaalt welke echtgenoot aandeelhouder kan zijn en uit welk vermogen de inbreng van goederen of gelden kan gebeuren. Hieruit blijkt dat bij het stelsel van scheiding van goederen beide echtgenoten aandelen kunnen verwerven die eigen zijn. Dit is ook mogelijk bij het wettelijk stelsel als de echtgenoten voor het verwerven van aandelen gelden of goederen gebruiken uit het vermogen dat zij hadden voor het huwelijk of met gelden verkregen na het huwelijk door erfenis. Het grote verschil tussen eigen aandelen in de twee huwelijksstelsels is dat bij het wettelijk stelsel de gelden verkregen uit de aandelen toekomen aan het gemeenschappelijk vermogen terwijl bij het stelsel van scheiding van goederen het geld naar het eigen vermogen van de aandeelhouder gaat. Wanneer er gelden uit het gemeenschappelijke vermogen gebruikt worden om aandelen te verwerven, zijn de aandelen gemeenschappelijk en tellen beide echtgenoten voor slechts een vennoot.

De wetgever geeft de echtgenoten een zekere vrijheid bij het inbrengen van goederen in de vennootschap. Toch gelden er beperkingen vanuit het primair huwelijksvermogensrecht die de belangen van het gezin moet beschermen. Zo mag de gezinswoning niet zonder de toestemming van de andere echtgenoot worden ingebracht. Eenmaal de gezinswoning is ingebracht vallen deze beschermingsregels weg.

Gedurende het bestaan van de vennootschap kan er een einde komen aan het huwelijk tussen de twee vennoten. Wanneer ze wensen dat de vennootschap blijft voortbestaan, kunnen de echtgenoten enkel de aandelen verdelen, maar niet de vennootschapsgoederen. Bij de verdeling moet er eerst gekeken worden wat in de statuten is bepaald. Wanneer de echtgenoten met deze bepalingen rekening houden, kunnen ze de verdeling in der minne regelen. Wanneer dit niet zou lukken, kan een van de echtgenoten naar de rechter stappen. Hier kunnen zij een gedwongen overname of gedwongen overdracht vragen. Uit de praktijk blijkt dat echtgenoten dit te alle tijden willen vermijden omdat geen van de echtgenoten zeker kan zijn van het resultaat.

De literatuur beschrijft om deze reden het belang van beschermingsclausules in de statuten van de vennootschap of eventueel aandeelhoudersovereenkomsten. Deze clausules verstrengen meestal de wettelijke bepalingen die opgenomen zijn in het vennootschapsrecht. Er bestaan clausules die de macht van de bestuurders kan beperken of de goederen in de vennootschap kan beschermen tegen willekeurige verkoop. Een andere reeks clausules hebben betrekking op de overdracht van aandelen in zowel de NV. als de BVBA.

Uit de interviews met de bevoorrechte getuigen blijkt dat deze clausules niet gebruikt worden in vennootschappen met echtgenoten. Dit komt omdat de echtgenoten bij de oprichting niet stilstaan met mogelijke moeilijkheden tussen hen in de toekomst. Zelfs recente vennootschappen worden zonder

beschermingsclausules opgericht. Hieruit volgt dat bij echtelijke moeilijkheden de problemen kunnen vergroten omdat een van de echtgenoten meer macht heeft. Een ander probleem is dat er niet oneindig veel clausules kunnen worden ingebouwd omdat de rechten van derden geschaad zouden kunnen worden.

Deze problemen kunnen verminderen als professionele personen die meehelpen bij de oprichting advies zouden geven aan de echtgenoten om degelijke beschermingsconstructies in te bouwen. Toch kunnen de oprichters niet alle verantwoordelijkheid doorschuiven naar anderen. Zij zullen ook hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen om toekomstige problemen te vermijden.

Inhoudsopgave

VOORWOORD

SAMENVATTING

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING - 1 -

- 1. PRAKTIJKPROBLEEM..... - 1 -
 - 1.1 Doel..... - 2 -
 - 1.2 Centrale onderzoeksvraag - 2 -
- 2. AANPAK..... - 3 -
- 3. OPBOUW VAN DE EINDVERHANDELING - 4 -

DEEL I: LITERATUURSTUDIE - 5 -

- 1. HET VERWERVEN VAN AANDELEN - 5 -
 - 1.1 Inleiding - 5 -
 - 1.2 Het stelsel van scheiding van goederen..... - 6 -
 - 1.2.1 Inbreng in geld of natura - 6 -
 - 1.2.1.1 De algemene bescherming van de gezinswoning - 6 -
 - 1.2.1.2 De inbreng van de gezinswoning - 7 -
 - 1.2.2 Verkrijgen van eigen aandelen..... - 8 -
 - 1.3 Het wettelijk stelsel of gemeenschapsstelsel..... - 9 -
 - 1.3.1 Het verwerven van aandelen - 9 -
 - 1.3.1.1 Eigen aandelen - 10 -
 - 1.3.1.2 Gemeenschappelijke aandelen - 11 -
- 2. HET BESTUUR VAN AANDELEN - 12 -
 - 2.1 Het stelsel van scheiding van goederen - 12 -
 - 2.1.1 Bestuur eigen aandelen - 12 -
 - 2.2 Het wettelijk stelsel - 13 -

2.2.1 Eigen aandelen.....	- 13 -
2.2.2 Gemeenschappelijke aandelen.....	- 14 -
2.3 De ingebrachte gezinswoning	- 16 -
2.3.1 Bescherming vanuit het vennootschapsrecht	- 18 -
2.3.1.1 De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA.)	- 18 -
2.3.1.2 De naamloze vennootschap (NV.)	- 19 -
3. DE OVERGANG EN OVERDRACHT VAN AANDELEN	- 22 -
3.1 Inleiding.....	- 22 -
3.2 Vereffening en verdeling van aandelen	- 23 -
3.2.1 Verdeling en overdracht van aandelen in de BVBA.	- 23 -
3.2.2 Verdeling en overdracht van aandelen in de NV.	- 25 -
3.3 Geval: het lot van de gezinswoning bij vereffening	- 26 -
4. DE GESCHILLENREGELING	- 28 -
4.1 De gedwongen overdracht.....	- 28 -
4.1.1 Inleiding	- 28 -
4.1.2 Toepassingsgebied	- 29 -
4.1.3 Vorderingsgerechtigden	- 29 -
4.1.4 Gegronde redenen	- 30 -
4.1.5 Statutaire of contractuele overdrachtsbeperkingen	- 32 -
4.2 De gedwongen overname.....	- 33 -
4.3 De gerechtelijke ontbinding	- 34 -
4.4 De geschillenregeling bij onenigheid over de gezinswoning.....	- 34 -

DEEL II: PRAKTIJKSTUDIE - 36 -

1. PERSONEN MET BEROEPSMATIGE KENNIS VAN JURIDISCHE OF ECONOMISCHE ASPECTEN VAN EEN VENNOOTSCHAP	- 36 -
1.1 Boekhouder.....	- 36 -
1.2 De notaris	- 41 -
2. VENNOTEN IN EEN VENNOOTSCHAP MET ECHTGENOTEN	- 45 -
1.3 De relevantie van de bevroegde personen.....	- 45 -

1.4	De belangrijkste elementen uit de interviews.....	- 45 -
	ALGEMEEN BESLUIT	- 52 -
	LIJST VAN GERAADPLEEGDE WERKEN.....	- 56 -
	BIJLAGEN	

Inleiding

1. Praktijkprobleem

In België worden er ieder jaar tal van nieuwe vennootschappen opgericht. Wanneer we naar deze vennootschappen kijken, kunnen we vaststellen dat een deel van deze vennootschappen tussen echtgenoten worden opgericht. Deze vennootschappen worden opgericht om het ondernemingsrisico te spreiden en vooral om het privé-vermogen en het vermogen van de vennootschap te scheiden, zodat het gezin een zekere bescherming geniet.

Wanneer echtgenoten samenwerken in een vennootschap ontstaan er vele vragen bij beide echtgenoten. De vraag rijst of de echtgenoten als één oprichter of als twee oprichters moeten worden beschouwd. Het antwoord op deze vraag is afhankelijk van het huwelijksvermogensstelsel en het moment waarop de aandelen verkregen zijn. In veel gevallen hebben de echtgenoten geen duidelijk beeld over welke rechten zij beschikken bij het bestuur van aandelen en het juridische statuut dat zij hebben in dit soort vennootschappen. Ten slotte kunnen er tijdens het bestaan van de vennootschap vele problemen optreden waardoor samenwerking moeilijk wordt. Daarom heeft de wetgever in de nieuwe vennootschapswet van 13 april 1995 artikelen ingevoerd om conflicten tussen aandeelhouders op te lossen. Deze artikelen gelden enkel voor de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en de naamloze vennootschap.

Echtgenoten die actief samenwerken in een vennootschap worden dus regelmatig geconfronteerd met onzekerheden, daarom lijkt het mij interessant om na te gaan welke juridische en economische aspecten bepalend zijn voor deze personen.

1.1 Doel

Door deze eindverhandeling wil ik een goed overzicht krijgen van welke regels gelden voor een vennootschap met echtgenoten in België. Daarnaast is het de bedoeling om een beeld te krijgen hoe deze regels in de praktijk worden toegepast door de echtgenoten die werken in een vennootschap.

Het is de bedoeling om duidelijkheid te krijgen over enkele aspecten die zich voordoen in een vennootschap met echtgenoten . Doordat de meeste vennootschappen met echtgenoten in de vorm van een naamloze vennootschap of besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid zijn, zal ik enkel deze vormen in mijn eindverhandeling aanhalen.

1.2 Centrale onderzoeksvraag

Ik wil nagaan welke regels gelden voor vennootschappen waar de echtgenoot actief meewerkt. Het is ook belangrijk om te onderzoeken welke economische moeilijkheden er in de praktijk plaatsvinden bij vennootschappen met echtgenoten. Zo ben ik bij de volgende centrale onderzoeksvraag gekomen om mijn eindverhandeling te ondersteunen: **“Wat zijn de wettelijke regels en praktische economische moeilijkheden voor vennootschappen met echtgenoten in België?”**

Met een vennootschap met echtgenoten bedoel ik een vennootschap waar de echtgenote actief samenwerkt met haar man onder een bepaalde vennootschapsvorm. Zij krijgt eventueel een inkomen uitbetaald door de vennootschap of is zelf een vennoot. Hier wordt geen echtgenoot onder verstaan die buiten de vennootschap een betaalde baan heeft en die soms eens helpt.

De wettelijke regels worden bepaald door het Burgerlijk wetboek en het Wetboek Vennootschappen. Hiermee bedoel ik de regels die zich in het

huwelijksvermogensrecht en vennootschaprecht bevinden en die beide bepalend zijn voor vennootschappen met echtgenoten. Met de praktische economische moeilijkheden bedoel ik de problemen die echtgenoten ondervinden wanneer zij samenwerken met hun echtgenoot in de vennootschap.

2. Aanpak

Wanneer we een onderzoek doen naar vennootschappen met echtgenoten moeten we de wetten van twee soorten recht bestuderen, namelijk het huwelijksvermogensrecht, een onderdeel van het Burgerlijk Wetboek en vennootschaprecht beschreven in het Wetboek vennootschappen. Het lijkt mij daarom van groot belang dat ik eerst de relevante wetteksten bestudeer, aangevuld met studie van de beschikbare literatuur. De opzoekingen zullen gebeuren in wetenschappelijke literatuur die relevant is voor het onderwerp van deze eindverhandeling. Voor wat de wetteksten betreft zal ik de relevante artikelen vermelden doorheen deze eindverhandeling. Ook zal ik gebruik maken van het internet, zo kunnen ook websites een bron van informatie vormen.

Voor het tweede deel van mijn eindverhandeling zal ik de gevonden resultaten in de realiteit gaan onderzoeken door gebruik te maken van veldonderzoek. Om de resultaten in de praktijk te toetsen zal ik een aantal bevoorrechte getuigen contacteren. Deze personen kunnen hun mening geven over het juridisch kader en de ervaring die zij hebben met dit soort vennootschappen. Wanneer ik naar de vennootschappen kijk in mijn directe omgeving, merk ik dat er enkele vennootschappen zijn met echtgenoten. Doordat ik deze mensen ken zal het misschien makkelijker zijn om over bepaalde aspecten te praten. Het is de bedoeling dat ik met samenwerkende echtgenoten ga praten en onderzoeken waarom ze nu juist gekozen hebben voor deze soort vennootschap en hoe deze vennootschap werkt. Daarnaast bevraag ik ook

enkele personen die professioneel bezig zijn met de economische en juridische aspecten van een vennootschap zoals een boekhouder en een notaris.

3. Opbouw van de eindverhandeling

Deze eindverhandeling bestaat uit twee grote delen. Het eerste deel bevat een uitgebreide literatuurstudie over vennootschappen met echtgenoten. Dit deel omvat vier hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk beschrijft het lot van de aandelen wanneer beide echtgenoten aandelen verwerven van eenzelfde vennootschap. Het tweede hoofdstuk geeft een overzicht van de manier waarop de verschillende soorten aandelen worden bestuurd. Het derde hoofdstuk omvat de overdracht en overgang van aandelen. Het vierde hoofdstuk omvat ten slotte de geschillenregeling in een vennootschap met echtgenoten.

Het tweede deel van deze eindverhandeling bevat een praktijkstudie en is opgedeeld in twee hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk worden de belangrijkste aspecten aangehaald uit de interviews met personen die een beroepsmatige kennis hebben van de economische en juridische aspecten van een vennootschap. Vervolgens wordt in het tweede hoofdstuk beschreven hoe echtgenoten die samenwerken in een vennootschap dit ervaren en met welke regels men rekening moet houden.

Deel I: Literatuurstudie

1. Het verwerven van aandelen

1.1 Inleiding

Om een vennootschapscontract aan te gaan, gelden de algemene contractvoorwaarden. Zo moeten de kandidaat-vennoten bekwaam zijn en de bevoegdheid hebben om rechtshandelingen te stellen. Net als alle andere burgers moeten zij rekening houden met de regels uit het primair huwelijksvermogensrecht (art 212-224 B.W). Hierin bepalen sommige regels dat voor stellen van rechtshandelingen de toestemming vereist is van beide echtgenoten. Op deze manier wil de wetgever de belangen van het gezin beschermen.

Aandelen kunnen op verschillende manieren verworven worden. Enerzijds kan een of beide echtgenoten een inbreng in geld of in natura doen waarvoor zij in ruil aandelen ontvangen. Dit is het geval als beide echtgenoten een nieuwe vennootschap oprichten of het voorkeurrecht bij een kapitaalsverhoging in een bestaande vennootschap uitoefenen. Er ontstaat echter een probleem wanneer deze aandelen verdeeld moeten worden tengevolge van echtscheiding of overlijden. Als een echtgenoot een participatie heeft in een vennootschap met volkomen rechtspersoonlijkheid dan zal bij de verdeling van de aandelen de wetgever rekening houden met de vraag welke echtgenoot aandeelhouder is. Gelet op de zakenrechterlijke subrogatie¹ is het eigendomsrecht van aandelen, ongeacht het huwelijksstelsel, in de regel afhankelijk van het eigendomsrecht van de goederen die hebben gediend om de aandelen te verwerven². Daarom is het belangrijk om te weten onder welk huwelijksstelsel de echtgenoten zijn

¹Subrogatie is in dit geval een zaakvervanging: het aandeel komt in de plaats van het goed dat gediend heeft om het aandeel te verwerven.

(Geerts, G. et al. (11de editie), (1984), *Van Dale: Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*)

² Du Mongh, J. (2003) *De erfovergang van aandelen*, p.123, nr.90

getrouwd en wat het statuut is van de ingebrachte goederen. Anderzijds kan een van de echtgenoten aandelen verkrijgen in een bestaande vennootschap onder bezwarende titel of om niet.

1.2 Het stelsel van scheiding van goederen

1.2.1 Inbreng in geld of natura

Er stellen zich weinig problemen in verband met het aandeelhouderschap als de echtgenoten zijn getrouwd onder het stelsel van zuivere scheiding van goederen. Wanneer een echtgenoot aandelen wil verwerven, kan deze volledig zelfstandig een inbreng doen in geld of in goederen. Als dit geld of deze goederen uit het eigen vermogen van een echtgenoot komen, geldt er een eigendomsvermoeden dat de aandelen die hiermee verworven zijn, eigen zijn aan deze echtgenoot³. De wetgever wil de belangen van het gezin beschermen en daarom zijn er beperkingen ingevoerd voor wat echtgenoten mogen inbrengen in de vennootschap, zoals de bescherming van de gezinswoning (art. 215 B.W.).

1.2.1.1 De algemene bescherming van de gezinswoning

In het primair huwelijksstelsel zijn er regels ingevoerd om de belangen van het gezin te beschermen. Hierbij is artikel 215 B.W. belangrijk dat de bescherming van de gezinswoning en huisraad beoogt. De gezinswoning moet een onroerend goed zijn dat in België is gelegen, gebruikt als voornaamste woning en effectief bewoond. Ook de huisraad, beschreven in artikel 534 B.W., van de echtelijke verblijfplaats geniet bescherming⁴.

³ WaÛters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*

⁴ Gerlo, J. (2001) *Huwelijksvermogensrecht*

1.2.1.2 De inbreng van de gezinswoning

De echtgenoot die eigenaar is van de gezinswoning kan er niet vrij over beschikken. Bij de inbreng in de vennootschap gelden de beschermregels uit het primair vermogensrecht⁵. Zo mag de echtgenoot-eigenaar van de gezinswoning geen rechtshandelingen stellen waardoor het gezin verplicht zou kunnen worden de woning te verlaten of het recht om er te wonen minder zeker zou maken⁶.

In de praktijk is de inbreng van de gezinswoning in de vennootschap vanzelfsprekend het belangrijkste probleempunt. De gezinswoning die eigen is van een van de echtgenoten kan enkel worden ingebracht mits de instemming van de partner. De instemming van de andere echtgenoot kan doordat beide echtgenoten verschijnen voor de notaris of er een onderhandse akte wordt opgesteld, de toestemming zoals in artikel 1109 B.W. is niet vereist⁷. Door die instemming wordt de andere echtgenoot geen aandeelhouder⁸. Bij een gelijktijdige deelneming van beide echtgenoten zal de instemming meestal aanwezig zijn omdat beiden moeten optreden bij de inbreng.

De andere echtgenoot die geen eigenaar is, mag de regel niet misbruiken om de andere echtgenoot te dwarsbomen. Wanneer de echtgenoot zonder gewichtige redenen weigert toestemming te geven dan kan de echtgenoot-eigenaar naar de voorzitter van de rechtbank van Eerste Aanleg gaan om een

⁵ Cartuyvels, B. (1996) "Les règles des régimes matrimoniaux applicables aux apports en société", in Renchon, J-L. (ed.), *Les Sociétés et le patrimoine familial : convergences et confrontations*, p.134

⁶ Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*

⁷ Cartuyvels, B. (1996) "Les règles des régimes matrimoniaux applicables aux apports en société", in Renchon, J-L. (ed.), *Les Sociétés et le patrimoine familial : convergences et confrontations*, p.14 e.v.

⁸ Du Mongh, J. (2003) "Vennootschap en huwelijk. Enkele familiaalvermogensrechterlijke bedenkingen", in Tilleman, B. et al. (ed.), *De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen*, nr. 8 reeks "Recht en onderneming"

machtiging te vragen⁹. Deze machtiging geeft de echtgenoot-eigenaar de bevoegdheid om de gezinswoning in te brengen in de vennootschap zonder instemming van de andere echtgenoot. Indien de echtgenoot-eigenaar de gezinswoning zou inbrengen zonder instemming van de andere echtgenoot, kan deze inbreng op verzoek van de andere echtgenoot nietig worden verklaard (art. 124, §1 B.W.) met een eventuele schadevergoeding¹⁰.

Wanneer de gezinswoning gemeenschappelijk is dan moeten de regels van artikel 215, §1 B.W. cumulatief worden toegepast met de regels van het gezamenlijke bestuur van het gemeenschappelijke vermogen (art.1418-1420 B.W.)¹¹. Een van de echtgenoten kan in principe niet individueel de gezinswoning inbrengen, maar heeft de toestemming (art.1418 B.W.) van de andere nodig. Ook hier kan een echtgenoot een machtiging vragen wanneer de andere zonder wettige reden weigert. De bescherming van de gezinswoning (art.215 B.W.) kan geen van de echtgenoten echter gebruiken om zich te beschermen tegen derden en zeker niet tegen schuldeisers.

1.2.2 Verkrijgen van eigen aandelen

Wanneer de echtgenoten zijn gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen dan kan gedurende het huwelijk een onverdeelde mede-eigendom over aandelen ontstaan. Dit ontstaat enkel bij een schenking of legaat van aandelen aan beide echtgenoten of wanneer echtgenoten aandelen kopen met onverdeelde gelden. De echtgenoten beschikken dan over onverdeelde aandelen en ze zullen samen als een vennoot tellen. Deze onverdeelde aandelen kan men tijdens het huwelijk uit de onverdeeldheid halen en verdelen aan beide echtgenoten¹².

⁹ Gerlo, J. (2001) *Huwelijksvermogensrecht*

¹⁰ Van Der Meersch, B. (1995-1996) "Geldt de bescherming van gezinswoning ook nog na inbreng ervan in een vennootschap?", R.W 1995-96, 885-888

¹¹ Baeteman, G. (1985) "De bescherming van de gezinswoning", T.P.R, p.356 nr. 23

¹² Waûters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*

Indien een echtgenoot aandelen wil kopen, maar deze echtgenoot heeft een tekort aan eigen goederen om een eigen inbreng te doen, dan kan de andere echtgenoot een schenking doen van gelden uit zijn eigen vermogen aan de andere echtgenoot. Dit is een vorm van een vermogenstransfer. De echtgenoot die het geld geschonken heeft kan hij op elk moment terugvorderen door de schenking te herroepen (art. 1096 B.W.). Deze echtgenoot kan enkel het geld terugvorderen en niet de meerwaarde. Een andere mogelijkheid bestaat erin om van de andere echtgenoot te lenen in ruil voor eigen aandelen. Als er voor de inbreng een vermomde of onrechtstreekse schenking gebeurt, zal dit later moeilijk te bewijzen zijn en ook moeilijk te herroepen¹³.

Het komt ook voor dat twee vennoten, die vroeger getrouwd waren en nu gescheiden zijn van tafel en bed of gerechtelijk gescheiden zijn, samenwerken in een vennootschap. Dan kan iedere echtgenoot aandelen aankopen met geld of goederen uit zijn eigen vermogen zonder toestemming van de voormalige echtgenoot. De aandelen zijn dan eigen.

1.3 Het wettelijk stelsel of gemeenschapsstelsel

1.3.1 Het verwerven van aandelen

Als men gehuwd is onder het wettelijk stelsel dan kan men drie vermogens onderscheiden, namelijk het eigen vermogen van de ene echtgenoot, het eigen vermogen van de andere echtgenoot en het gemeenschappelijk vermogen. Wanneer echtgenoten, getrouwd onder het wettelijke stelsel aandelen willen verwerven in een vennootschap wordt het aandeelhouderschap bepaald door het vermogen waaruit de gelden of de goederen worden gebruikt om de aandelen aan te schaffen¹⁴ of inbrengen te doen.

¹³ Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*

¹⁴ Du Mongh, J. (2003) *De erfovergang van aandelen*

1.3.1.1 Eigen aandelen

Als eerste kan een echtgenoot een inbreng doen uit zijn eigen vermogen. Dit eigen vermogen kan bestaan uit goederen die men bezat voor het huwelijk of goederen om niet verkregen tijdens het huwelijk. Een echtgenoot kan volledig zelfstandig deze inbreng doen (art.1425 B.W.). De inbreng van de gezinswoning (art 215 B.W.) is een uitzondering en de wet legt de instemming van beide echtgenoten op (zie paragraaf 2.2.1.1). In ruil voor de inbreng krijgt men eigen aandelen en wordt men als een vennoot beschouwd. Op alle aandelen die verworven zijn onder het wettelijke stelsel, rust het vermoeden dat ze gemeenschappelijk zijn¹⁵. Het is dus aan de echtgenoot-eigenaar om te bewijzen dat de aandelen eigen zijn.

Een andere mogelijkheid om eigen aandelen te verwerven, is door zaakvervangings¹⁶, belegging of wederbelegging (art. 1400 §5 B.W.), onafhankelijk van het huwelijksstelsel waaronder de echtgenoten zijn getrouwd. Dit betekent dat wanneer een echtgenoot een eigen goed tijdens het huwelijk verkoopt en het geld hiervoor wordt wederbelegd in een nieuw goed of in aandelen, dat goed tevens tot het eigen vermogen van deze echtgenoot behoort. Toch zal de zaakvervangings of de wederbelegging van een goed niet automatisch leiden tot eigen aandelen. Wanneer het eigen vermogen van de echtgenoot ontoereikend is om het nieuwe goed te kopen, eventueel geld kan gebruiken uit het gemeenschappelijk vermogen. De aandelen zullen echter gemeenschappelijk worden indien meer dan de helft van de waarde van het goed uit het gemeenschappelijke vermogen wordt gehaald¹⁷. In het andere geval zullen het goed en de rechten eigen blijven.

¹⁵ Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*

¹⁶ Zaakvervangings: de eigenaar verliest het eigendomsrecht van het voorwerp, maar hij behoudt het eigendomsrecht op de zaak die in de plaats komt van het oorspronkelijk object (Sagaert, V. (2004) 'Zakelijke subrogatie. De verkenning van een algemeen beginsel in het vermogensrecht', zie: <http://www.law.kuleuven.ac.be/jura/40n2/sagaert.html>)

¹⁷ Du Mongh, J. (2003), *De erfovergang van aandelen*

Ten slotte verwerft de echtgenoot die een inbreng doet van gereedschappen en werktuigen, die noodzakelijk zijn om het beroep uit te oefenen (art.1400 §6 B.W.) eigen aandelen ongeacht het huwelijkstelsel waaronder hij getrouwd is. De rechtspraak heeft bepaald dat aandelen echter niet behoren tot deze gereedschappen en werktuigen¹⁸.

1.3.1.2 Gemeenschappelijke aandelen

Het meest voorkomende geval als echtgenoten getrouwd zijn onder het gemeenschapsstelsel is dat de echtgenoten een inbreng doen uit het gemeenschappelijke vermogen. Iedere echtgenoot kan apart een inbreng doen met gemeenschappelijke goederen, maar voor bepaalde handelingen opgesomd in artikel 1418 B.W. is de toestemming van beide echtgenoten vereist. In ruil voor de inbreng ontvangt men gemeenschappelijke aandelen. De aandelen zijn gemeenschappelijk als geen van de echtgenoten kan bewijzen dat het eigen aandelen zijn¹⁹. Principieel is er een concurrentieel bestuur van de gemeenschappelijke aandelen, tenzij artikel 1417 Burgerlijk Wetboek van toepassing is (zie deel I: paragraaf 2.2)

¹⁸ Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*

¹⁹ Du Mongh, J. (2003), *De erfovergang van aandelen*

2. Het bestuur van aandelen

2.1 Het stelsel van scheiding van goederen

2.1.1 Bestuur eigen aandelen

Wanneer iedere echtgenoot over eigen aandelen beschikt, hebben deze de volledige bestuursbevoegdheid over de eigen aandelen (art. 1425 B.W.). Dit betekent dat ze het genot, het beheer en de beschikking hebben over hun eigen aandelen²⁰. Echtgenoten kunnen beperkingen van hun bestuursbevoegdheid laten opnemen in het vennootschapscontract of in de statuten. Er kunnen allerlei clausules worden opgenomen zodat de zaakvoerders of bestuursleden samen moeten optreden om bepaalde bestuurshandelingen te stellen. Het vennootschapscontract kan de huwelijkse voorwaarden niet wijzigen, vermits de wijze waarop de huwelijkse voorwaarden kunnen gewijzigd worden van dwingend recht zijn²¹.

Wanneer de echtgenoten beiden apart vennoot zijn, hebben zij volledig stemrecht over hun eigen aandelen op de algemene vergadering. Indien een van beide echtgenoten niet aanwezig is op de algemene vergadering dan kan de andere echtgenoot stemmen in zijn/haar plaats. De echtgenoot die niet aanwezig is, moet dan een volmacht verlenen aan de andere echtgenoot. Bovendien moeten beide echtgenoten een aparte oproepingsbrief voor de algemene vergadering ontvangen. Bij de uitkering van dividend krijgen beide echtgenoten een deel van de winst bepaald door het aantal aandelen waarover zij beschikken. Dit dividend is eigen en komt in het eigen vermogen van iedere echtgenoot²².

²⁰ Gerlo, J. (2001) *Huwelijksvermogensrecht*, p.303, nr.591

²¹ Waûters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*

²² Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*

2.1.2 Onverdeelde aandelen

Wanneer de echtgenoten getrouwd onder het stelsel van scheiding van goederen onverdeelde goederen in de vennootschap brengen, verkrijgen zij onverdeelde aandelen. Deze aandelen behoren toe aan beide echtgenoten. Zij zijn dan gezamenlijk vennoot en tellen slechts als een vennoot. De echtgenoten kunnen op ieder moment beslissen om deze aandelen te verdelen. Deze aandelen behoren dan tot het eigen vermogen van iedere echtgenoot. Hierdoor zullen beide echtgenoten het exclusief bestuur over deze aandelen verkrijgen.

2.2 Het wettelijk stelsel

Bij aandelen kunnen we twee soorten rechten van elkaar onderscheiden, namelijk de lidmaatschapsrechten en de vermogensrechten. Volgens een arrest van de rechtbank van Gent²³ kunnen *“als lidmaatschapsrechten worden aangeduid alle rechten die een vennoot hetzij krachtens de wet, hetzij krachtens de statuten, kan doen gelden ten aanzien van de vennootschap, zoals, o.m., het stemrecht.”* De vermogensrechten zijn de rechten verbonden aan een effect om te mogen delen in de winst of het vermogen van een vennootschap²⁴.

2.2.1 Eigen aandelen

De echtgenoot die eigen aandelen heeft, kan autonoom en exclusief beschikken over zijn lidmaatschapsrechten. Om de belangen van het gezin niet te schaden, zijn er enkele beperkingen in verband met het exclusief bestuur opgenomen in de wet. Bij een kapitaalverhoging kan een echtgenoot exclusief het voorkeursrecht uitoefenen als deze volstort met geld of goederen

²³ Rb. Gent, 21 januari 1998, T.R.V. 1998, 525, noot Waûters, B.

²⁴ Lycaeus juridisch woordenboek, 2007/02/04, zie:
<http://www.juridischwoordenboek.be/>

uit zijn eigen vermogen. De schuldvordering voor de volstorting van eigen aandelen is enkel voor de echtgenoot-vennoot²⁵. Hieruit kan niet worden besloten dat het bestuur van eigen aandelen verworven onder het gemeenschapsstelsel gelijk zijn aan deze van eigen aandelen verworven onder het stelsel van scheiding van goederen. De reden hiervoor is dat de vermogensrechten altijd gemeenschappelijk zijn. De inkomsten en dividenden van eigen aandelen komen ten goede van het gezamenlijk vermogen, wanneer de echtgenoten getrouwd zijn onder het wettelijk stelsel.

Het bestuur van aandelen verkregen voor de inbreng van werktuigen en gereedschappen die gebruikt worden voor de uitoefening van het beroep (art. 1400, §5 B.W.) is vergelijkbaar met het bestuur van eigen aandelen zoals besproken in vorige alinea. Deze aandelen zijn eigen aan de persoon die het beroep uitoefent. De echtgenoot die deze goederen inbrengt, beschikt over de lidmaatschapsrechten van de aandelen die hij in ruil voor de inbreng verkreeg. De schuldvordering voor de volstorting en de uitgekeerde dividenden worden verhaald op het gemeenschappelijk vermogen. De vermogensrechten komen toe aan het gemeenschappelijk vermogen²⁶.

2.2.2 Gemeenschappelijke aandelen

De algemene regel bij gemeenschappelijke aandelen is het concurrentieel of gelijktijdige bestuur. Beide echtgenoten hebben het recht om bepaalde rechtshandelingen alleen te stellen. De rechtshandelingen in de wet bepaald moeten beide echtgenoten tesamen stellen²⁷. De uitzondering op de algemene regel zijn de gemeenschappelijke aandelen die op naam zijn (art.1401, 5 B.W.). Wanneer alle aandelen in een vennootschap op naam zijn uitgegeven dan zijn de lidmaatschapsrechten verbonden aan deze aandelen eigen. Dit is van belang bij de besloten vennootschappen zoals de B.V.B.A., omdat het

²⁵ Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*

²⁶ Waûters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*

²⁷ Du Mongh, J. (2003) *De erfovergang van aandelen*

familiale karakter op die manier kan behouden blijven. De vermogensrechten blijven echter altijd gemeenschappelijk. De rechtbank van Luik²⁸ oordeelde dat *“wanneer een echtgenoot die gehuwd is onder het wettelijk stelsel, nominatieve aandelen verwerft in een B.V.B.A. en deze aandelen op zijn naam ingeschreven zijn in het register der vennoten, oefent hij m.b.t. deze aandelen exclusief de rechten uit die samengaan met de hoedanigheid van vennoot. Het gaat om de voorrechten inzake de interne werking van de vennootschap. De vermogensrechten van deze nominatieve aandelen blijven onderworpen aan de regels van het gemeenschapsstelsel”*. Dit wordt beaamd door Waûters in een noot op een arrest van de rechtbank van Gent²⁹ *“de toewijzing van de lidmaatschapsrechten van aandelen op naam gebeuren door de aantekening ervan in het aandelenregister. Dit doet geen afbreuk aan het feit dat de vermogensrechten van de aandelen tot de huwgemeenschap behoren zoals blijkt uit de notariële akten.”*

Wanneer beiden echtgenoten beschikken over gemeenschappelijke aandelen van dezelfde vennootschap, worden ze door het vennootschapsrecht slechts als een vennoot beschouwd, tenzij artikel 1401, §5 B.W. Als beiden aanwezig zijn op de algemene vergadering met een deel van de aandelen dan worden de stemmen opgeteld. Het dividend dat de vennootschap aan de vennoten uitkeert of de inkomsten verkregen als zaakvoerder of bestuurder zijn gemeenschappelijk.

Een andere uitzondering op het concurrentieel bestuur is artikel 1417 B.W. Indien slechts een van de twee echtgenoten een beroep uitoefent, kan deze werkende echtgenoot alle noodzakelijke bestuurshandelingen alleen stellen. Wanneer beide echtgenoten hetzelfde beroep uitoefenen in dezelfde vennootschap dan moet beide vennoten samen optreden voor alle rechtshandelingen, behalve die van beheer. Werken beide echtgenoten in

²⁸ Rb. Luik, 12 januari 1998, Rev. Prat. soc. 1998, 421

²⁹ Rb. Gent 21 januari 1998, T.R.V. 1998, p.525, noot Waûters, B.

ondergeschikt verband dan hebben beiden een bepaalde autonomie over de aandelen. De vermogensrechten zijn altijd gemeenschappelijk³⁰.

2.3 De ingebrachte gezinswoning

Nadat de gezinswoning in de vennootschap is ingebracht of aangekocht door de vennootschap verliest de gezinswoning de bescherming van het primair huwelijksvermogensrecht. Door de inbreng behoort de woning niet meer tot het persoonlijke vermogen of het gemeenschappelijke vermogen van de echtgenoten, maar tot het vermogen van de vennootschap. Vanaf dan gelden de regels van het vennootschapsrecht voor het bestuur ervan. Aangezien de echtgenoten geen gezinswoning meer in eigendom hebben, vervalt ook de bescherming vanuit het erfrecht. De langstlevende echtgenoot heeft geen reserve meer op het vruchtgebruik van de woning, aangezien de gezinswoning eigendom is van de vennootschap³¹. Het huwelijksvermogensrecht en erfrecht zijn enkel nog van toepassing op de aandelen die voor de inbreng van de woning verkregen zijn. De gezinswoning wordt dan bestuurd door de vennootschap om haar doel te bereiken en dit in het belang van de vennootschap dat niet altijd overeenstemt met de belangen van elke vennoot³².

De rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen heeft deze algemeen aanvaarde theorie niet gevolgd en zegt in haar uitspraak³³ dat *"de verkoop van de woning een beschikking over het hele vermogen van de vennootschap is en dat de gedelegeerd bestuurder niet over de bevoegdheid beschikt om zulk een*

³⁰ WaÛters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*

³¹ Du Mongh, J. (2003) "Vennootschap en huwelijk. Enkele familiaalvermogensrechterlijke bedenkingen", in Tilleman, B. et al. (ed.), *De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen*, nr. 8 reeks "Recht en onderneming", p.2814 e.v.

³² Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*, p. 80

³³ Rb. Mechelen, 5 oktober 1992, R.W 1995-96, 884

handeling te stellen. De rechten van artikel 215 §1 B.W blijven bestaan. Ook is er een miskenning van de rechten van de echtgenote waardoor de verkoop van de gezinswoning nietig wordt verklaard." Deze uitspraak zorgde voor heel wat kritiek en wordt overal afgekeurd. Van Der Meersch schrijft in de noot van het vonnis dat door de inbreng de gezinswoning een vermogensbestanddeel van de vennootschap wordt. Vanaf dan geldt de bescherming van artikel 215, §1 B.W. niet meer omdat geen van beide echtgenoten een zakelijk recht heeft op het onroerend goed³⁴. Du Mongh vult dit aan door te zeggen dat de gezinswoning toebehoort aan een afzonderlijke rechtspersoon en enkel de vennootschap maatregelen kan nemen in overeenstemming met de vennootschapswetgeving³⁵.

In ruil voor de ingebrachte gezinswoning, verkrijgen de echtgenoten gemeenschappelijke aandelen als de gezinswoning een gemeenschappelijk bezit was. Bij de inbreng van de gezinswoning waarvan slechts een van de echtgenoten eigenaar is, verkrijgt deze echtgenoot eigen aandelen. Toch is het aandeelhouderschap van de echtgenoot-inbrenger niet automatisch en zelfs nooit volledig exclusief³⁶. Behalve in het geval waarbij de gezinswoning wordt omgezet in aandelen op naam (art.1401, §5 B.W.), is er concurrentieel bestuur, ongeacht of beide echtgenoten deelnemen aan de oprichting van de vennootschap. Het bestuur van de aandelen is afhankelijk van het feit of de aandelen eigen of gemeenschappelijk zijn (zie paragraaf 3).

Vermits de gezinswoning eigendom is van de vennootschap beschikt deze over het bestuur van deze woning. Toch bestaan er systemen in het huwelijksvermogensrecht om een zekere bescherming te behouden. Zo

³⁴ Van Der Meersch, B. (1995-1996) "Geldt de bescherming van gezinswoning ook nog na inbreng ervan in een vennootschap?", noot 5 onder Rb. Mechelen 5 oktober 1992, *R.W.* 1995-96, p.887

³⁵ Du Mongh, J., "Oprichting van een vennootschap tijdens het huwelijk, beperkingen vanuit primair huwelijksregime. Oprichtingsaansprakelijkheid", *T.P.R.* 1997, p.91

³⁶ Du Mongh, J. (2003) "Vennootschap en huwelijk. Enkele familiaalvermogensrechterlijke bedenkingen", in Tilleman, B. et al.(ed.), *De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen*, in *Recht en onderneming*, p.281

kunnen de echtgenoten bij de inbreng een recht van bewoning of een vruchtgebruik vragen voor de gezinswoning³⁷. Door bepalingen, die betrekking hebben op het bestuur, op te nemen in de statuten van de vennootschap kan ook het vennootschaprecht bescherming bieden (zie paragraaf 2.2.2.4). Dit biedt voor beide echtgenoten een zekere bescherming in de toekomst.

2.3.1 Bescherming vanuit het vennootschapsrecht

Wanneer de gezinswoning is ingebracht in de vennootschap dan behoort het goed tot het vermogen van de vennootschap. Vanaf dat moment bezitten de organen van de vennootschap de rechten op de gezinswoning. Een vraag die de echtgenoot zich dan kan stellen is of het vennootschaprecht een bescherming kan bieden tegen de verkoop van de woning. Er kan enkel sprake zijn van bescherming als beide echtgenoten een bestuursfunctie uitoefenen. De mate van bescherming is afhankelijk van het soort vennootschap. De meeste vennootschappen met echtgenoten zijn in de vorm van een BVBA. of een NV. Daarom bespreek ik in het volgende deel enkel de bescherming die deze vennootschappen bieden.

2.3.1.1 De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA.)

Bij de inbreng van de gezinswoning kunnen beide echtgenoten zich laten aanstellen als statutaire zaakvoerders. In de statuten van de BVBA. kunnen zij dan bepalen dat zij statutair benoemd zijn als zaakvoerders voor de gehele duur van de vennootschap. Dit betekent dat zij enkel kunnen ontslagen worden door de algemene vergadering om dringende redenen of met eenparigheid der stemmen, wat bijna onmogelijk is vermits de zaakvoerders in

³⁷ Cartuyvels, B. (1996) "Les règles des régimes matrimoniaux applicables aux apports en société", in *Les Sociétés et le patrimoine familial : convergences et confrontations*, p.15 e.v.

dit geval ook vennoten zijn. Toch biedt dit statuut geen voldoende zekerheid, want in een BVBA. heeft iedere zaakvoerder de machtiging om individueel op te treden (art. 130 W.Venn.). Daarom worden er meestal onder bepaalde voorwaarden beperkingen aan het alleenbestuur opgelegd. Deze worden vermeld in de statuten zodat er een zekere vorm van gezamenlijk bestuur ontstaat. Deze twee-handtekeningenclausule is geldig, maar heeft enkel gevolgen voor de interne werking³⁸.

Wanneer beide echtgenoten als statutaire zaakvoerders worden aangeduid en de statuten een gezamenlijke vertegenwoordigingsbevoegdheid vermelden, zullen de minste problemen ontstaan. Beide echtgenoten zijn dan beschermd op een manier die te vergelijken is met het huwelijksvermogensrecht. Er zouden echter problemen kunnen ontstaan wanneer beide statutair zaakvoerder zijn, maar er geen twee-handtekeningenclausule in de statuten is vermeld. De echtgenoten kunnen dan afzonderlijk over het vermogen van de vennootschap beschikken, waardoor de bescherming van de gezinswoning volledig wegvalt. Hetzelfde probleem ontstaat als maar een van de echtgenoten tot zaakvoerder wordt benoemd³⁹.

2.3.1.2 De naamloze vennootschap (NV.)

In een NV. worden de beslissingen over het vermogen van de vennootschap genomen door de raad van bestuur. Meestal bestaat de raad van bestuur uit drie personen en zullen de echtgenoten dus niet alleen kunnen beslissen over het vennootschapsvermogen. Van Heuverswyn vermeldt dat indien de raad van bestuur slechts uit twee bestuurders bestaat, namelijk de echtgenoten dan zal de instemming van beide echtgenoten nodig zijn voor de verkoop van de gezinswoning, tenzij de statuten aan beide bestuurders de individuele

³⁸ Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*, p. 83

³⁹ De Wulf, C. (1992) 'Patrimoniumvennootschappen versus familiaal vermogensrecht', *Tijdschrift voor notarissen*, p.526

beslissingsmacht verlenen⁴⁰. Een andere vorm om de gezinswoning te beschermen is een clause in de statuten op te nemen die een bijzondere meerderheid vereist voor de verkoop van de gezinswoning. Deze clause beperkt slechts de interne bestuursbevoegdheid, maar de vennootschap is geldig verbonden door de verkoop ten aanzien van derden.

De meeste naamloze vennootschappen bestaan echter uit drie of meer vennoten. Wanneer dit het geval is, moeten de echtgenoten beveiligingen opnemen in de statuten om de bescherming van de woning te garanderen. De statuten kunnen voorschrijven dat voor de verkoop van de gezinswoning een bijzondere meerderheid nodig is. Dit is slechts een beperking van de interne bevoegdheid, maar verhindert niet dat de vennootschap geldig verbonden is door de verkoop van de woning ten aanzien van derden⁴¹. Een andere mogelijkheid is in de statuten te voorzien dat de echtgenoten slechts gezamenlijk de vennootschap kunnen vertegenwoordigen.

We kunnen opmerken dat de bescherming van de gezinswoning in een NV. minder groot is dan in een BVBA. Bovendien kunnen de bestuurders in een NV. te allen tijde door de algemene vergadering worden afgezet en dit bij gewone meerderheid zonder dat er een specifieke reden moet zijn. In een BVBA. waar de zaakvoerders statutair benoemd zijn, is dit zeer moeilijk. Indien de echtgenoten zeker willen zijn dat ze bestuurder blijven van de naamloze vennootschap, moet iedere echtgenoot gelijke rechten op de aandelen bezitten zodat ze een blokkeringsmacht hebben.

Onafhankelijk van de soort vennootschap kan de echtgenoot die vennoot is, maar niet benoemd als zaakvoerder van een bescherming genieten indien de echtgenoot-zaakvoerder de gezinswoning verkoopt. In zijn hoedanigheid als vennoot kan hij een vordering in kortgeding aanspannen om de verkoop van

⁴⁰ Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*, p. 83

⁴¹ Van Heuverswyn, C. (2004), *o.c.*, p.84

de gezinswoningen trachten te verhinderen. De bevoegdheid van de bestuurder-echtgenoot wordt beschouwd als een functionele bevoegdheid⁴². Dus wanneer de bestuurder de gezinswoning verkoopt louter voor zijn persoonlijk belang en daarbij geen rekening houdt met de belangen van de vennootschap dan kan de verkoop van de woning worden opgeschort op grond van misbruik van bevoegdheid (art. 179, §1, W.Venn.).

⁴² Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*, p.84

3. De overgang en overdracht van aandelen

3.1 Inleiding

Tijdens het bestaan van de vennootschap kan er een moment zijn waarop er een einde komt aan het huwelijk. Dit kan door het overlijden van een van de echtgenoten. Een andere mogelijkheid is dat er een slechte verstandhouding tussen de echtgenoten ontstaat en dat zij beslissen om uit de echt te scheiden. Uit het einde van het huwelijk volgt niet direct het einde van de vennootschap. In het geval van echtscheiding en overlijden zullen enkel de aandelen, die in ruil voor de inbreng van gemeenschappelijke goederen zijn verkregen, worden verdeeld.

De regels die gelden bij de vereffening van het huwelijksvermogen gelden niet meer wanneer de goederen in een vennootschap zijn ondergebracht. Dit komt doordat de goederen niet meer tot het eigen vermogen of gemeenschappelijke vermogen van de echtgenoten behoren, maar tot het vermogen van de vennootschap⁴³. De regels van het huwelijksvermogensrecht zullen wel van toepassing zijn op de aandelen die in het bezit zijn van de echtgenoten.

Wanneer een echtgenoot geld gebruikt van de vennootschap voor goederen te kopen die tot het eigen vermogen van die echtgenoot behoren, is dit een lening tussen de echtgenoot en de vennootschap. De meerwaarden die worden gerealiseerd door dit geld komen niet ten goede van de gemeenschap⁴⁴. De echtgenoot zal deze lening moeten terugbetalen door eigen gelden. Wanneer deze echtgenoot het merendeel van de gelden uit het gemeenschappelijk vermogen haalt om de lening af te lossen, zullen de meerwaarden toekomen

⁴³ Du Mongh, J. (2003) "Vennootschap en huwelijk. Enkele familiaalvermogensrechterlijke bedenkingen", in Tilleman, B. et al. (ed.), *De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen*, nr. 8 reeks "Recht en onderneming"

⁴⁴ De Wulf, C. (1992) 'Patrimoniumvennootschappen versus familiaal vermogensrecht', *Tijdschrift voor notarissen*, p. 529

aan het gemeenschappelijk vermogen. Dit wordt bevestigd door een vonnis van de rechtbank van Kortrijk⁴⁵: *"de meerwaarde van een erkend eigen goed is eveneens eigen, voor zover deze meerwaarde niet wordt gerealiseerd door een verarming van het gemeenschappelijk vermogen."*

3.2 Vereffening en verdeling van aandelen

De vereffening en verdeling van het vermogen van de vennootschap worden geregeld volgens de artikelen 178 en volgende Vennootschappenwet⁴⁶. Voor de verdeling van de aandelen wordt in principe de verdeling in natura toegepast. Dit gebeurt in het belang van de vennootschap en houdt minder rekening met de persoonlijke belangen van de vennoten dan in het huwelijksvermogensrecht.

In de praktijk is de verdeling niet zo eenvoudig want de echtgenoten moeten rekening houden met wat in de statuten is bepaald. In vele vennootschappen met een familiaal karakter proberen de vennoten door middel van clausules in de statuten de overdracht van aandelen te bemoeilijken⁴⁷. De overgang van de aandelen en de clausules die worden opgenomen in de statuten zijn afhankelijk van het karakter van de vennootschap.

3.2.1 Verdeling en overdracht van aandelen in de BVBA.

De BVBA. is een kapitaalvennootschap die tussen vennoten 'intuitu personae' wordt aangegaan. De wet voorziet daarom beperkingen in verband met de overdracht van aandelen onder levenden en de overgang door overlijden. Artikel 249, lid 1 W.Venn. bepaalt dat de overgang en overdracht van

⁴⁵ Rb. Kortrijk 12 september 1991, R.W. 1991-1992, p.682

⁴⁶ Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*

⁴⁷ Du Mongh, J. (2003) *De erfovergang van aandelen*

aandelen moet gebeuren met de instemming van de vennoten, tenzij strengere bepalingen in de statuten.

De voorwaarden voor instemming zijn dat de stemmende vennoten drie vierde van het maatschappelijk kapitaal moet vertegenwoordigen (mits aftrek van de aandelen waarvan de overdracht is voorgesteld), goedkeuring door minstens de helft van de vennoten en bij weigering zonder gegronde redenen, moeten de weigerende vennoten zelf inkopen of een andere koper zoeken binnen de drie maanden⁴⁸. Van de wettelijke regeling kan enkel worden afgeweken door middel van strengere statutaire voorwaarden⁴⁹. De vennoten mogen niets bepalen waardoor de overdracht van de aandelen onmogelijk wordt. In de statuten kan de overdracht onder ruimere voorwaarden niet worden opgenomen.

De wet voorziet wel de mogelijkheid om aandelen over te dragen zonder instemming van de vennoten aan bevoorrechte derden (art. 249, lid 2 W.Venn.). Hiertoe behoort onder andere de echtgenoot van de overdrager en bloedverwanten in de eerste graad. Deze wettelijke bepalingen kunnen strenger worden gemaakt door statutaire bepaling. Een veel voorkomende clause is de goedkeuringsclause die voorziet dat de meerderheid van de algemene vergadering akkoord moet zijn met de overdracht van de aandelen aan derden⁵⁰. Een andere bepaling is dat bij de overdracht aan derden de vennoten een voorkooprecht genieten in verhouding tot het aantal aandelen dat zij bezitten.

⁴⁸ Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht", p.446

⁴⁹ Cass. 15 mei 1970, Rev.not.b., 1972, 220

⁵⁰ Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht"

3.2.2 Verdeling en overdracht van aandelen in de NV.

De naamloze vennootschap wordt normaal beschouwd als een kapitaalvennootschap waarin het kapitaal primeert en niet welke persoon vennoot is. Toch kan een NV. er belang bij hebben om de vennootschap besloten te houden zeker als de aandeelhouders een sterke familiale band hebben.

Door de gewijzigde vennootschapswet van 13 april 1995 die op 1 juli 1996 in werking is getreden, werd het eenvoudiger om een categorie van personen te weren door een goedkeurings- en voorkoopclausule. Niemand wordt voortaan nog beschermd tegen overdrachtsbeperkingen, ook niet bevoorrechte bloed- of aanverwanten. Deze clausules kunnen worden opgenomen in de statuten die worden opgemaakt bij de oprichting van de vennootschap of in een aandeelhoudersovereenkomst. De meest toegepaste clausule is deze waar de algemene vergadering of raad van bestuur zijn goedkeuring geeft voor de overdracht van aandelen, ook aanvaardingsclausule genoemd. Deze zullen het best worden nageleefd als de aandelen op naam zijn omdat de controle dan mogelijk is door de inschrijving in het aandelenregister⁵¹. Wanneer de vennoten weigeren de overdracht goed te keuren, kan de vennoot niet van zijn aandelen af geraken en daarom is er meestal een inkoopverplichting voor de weigerende vennoten gekoppeld aan de aanvaardingsclausule. Dit moet beletten dat de vennoot geen gevangene wordt van zijn eigen aandelen.

Een andere clausule die de vennoten in de statuten kunnen vermelden, is het recht van voorkoop. De aandeelhouder die een kandidaat-koper voor zijn aandelen heeft gevonden, wordt dan verplicht om onder dezelfde voorwaarden en dezelfde prijs deze aandelen aan de overige vennoten te koop aan te bieden. Ten slotte bestaan er nog de onvervreemdbaarheidsclausules die steeds verantwoord moeten zijn op grond van het belang van de

⁵¹ Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht"

vennootschap (art.510, tweede lid W.Venn.). Dit belang is meestal gericht op de continuïteit van de onderneming⁵².

Buiten de statuten om kunnen afspraken tussen vennoten gemaakt worden die tot doel hebben de eenheid van de groep te versterken en de greep op de vennootschap te behouden. Deze extrastatutaire bepalingen worden vooral opgesteld voor aandelen aan toonder, maar door het verdwijnen van deze aandelen zullen deze bepalingen in de toekomst minder voorkomen.

Deze overeenkomsten bestaan uit twee aspecten. Enerzijds zal een groep door middel van stemafspraken proberen een eenvormig stemgedrag te tonen in de algemene vergadering en anderzijds door middel van blokkeringsovereenkomsten op het vlak van aandelenbezit, proberen te bekomen dat de aandelen door de leden van de overeenkomst niet los van elkaar kunnen worden overgedragen. Een blokkeringsovereenkomst heeft tot doel het beletten dat de aandelen van een groep aandeelhouders zonder enige beperking kunnen worden overgedragen aan buitenstaanders. In deze overeenkomst wordt een voorkooprecht of een goedkeuringsclausule opgenomen die bindend is voor alle aandeelhouders die de blokkeringsovereenkomst hebben ondertekend. De leden van deze groep kunnen dus geen veto uitspreken tegen een kandidaat-overnemer als deze niet gebonden is aan de aandeelhoudsovereenkomst⁵³.

3.3 Geval: het lot van de gezinswoning bij vereffening

Doordat de gezinswoning is ingebracht in de vennootschap behoort deze tot het vermogen van de vennootschap en niet meer tot het huwelijksvermogen. Daardoor zijn de regels die de verdeling regelen en bescherming toekennen

⁵² Cerfontaine, J. en Van Caneghem, L. (1996) "Nieuwe regelingen inzake aandelen" ", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. (ed.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, p.191 e.v.

⁵³ Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht", p.469

aan de gezinswoning uit het huwelijksvermogensrecht niet meer van toepassing. In het geval er een einde komt aan het huwelijk door echtscheiding of overlijden zal de gezinswoning niet worden verdeeld, maar enkel de aandelen die men hiervoor in ruil heeft gekregen verdelen⁵⁴. De verdeling van de aandelen werden in de vorige paragrafen besproken.

⁵⁴ Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*

4. De geschillenregeling

4.1 De gedwongen overdracht

4.1.1 Inleiding

Voor de wet van 13 april 1995 waren de mogelijkheden om conflicten op te lossen en het beslechten van geschillen in de vennootschap zeer beperkt. De rechter kon een voorlopige bewindvoerder aanstellen in spoedeisende omstandigheden en met het oog om de samenwerking terug te verbeteren. Wanneer iedere samenwerking in de vennootschap onmogelijk werd door een aanhoudend en diepgaand conflict dan sprak de rechter meestal de gerechtelijke ontbinding uit op basis van gegronde redenen⁵⁵.

De gerechtelijke ontbinding is een zeer drastische maatregel want dit betekent de vernietiging van de vennootschap en uiteindelijk verdwijnt de onderneming. Daarom heeft de wetgever door invoering van nieuwe wetten getracht om de aandeelhouders die in het conflict verwickeld zijn te helpen en zo de continuïteit van de onderneming te redden. Belangrijke artikelen die zijn opgenomen, zijn deze in verband met de geschillenregeling, in het bijzonder de uitsluiting en uittreding. De uitsluiting wordt ook wel eens de gedwongen overdracht genoemd.

De gedwongen overdracht van aandelen houdt in dat een aandeelhouder die door zijn gedragingen het belang van de vennootschap zodanig schaadt dat het voortduren van het aandeelhouderschap in redelijkheid niet langer kan worden geduld⁵⁶. Een regeling werd voorzien inzake toepassingsgebied,

⁵⁵ Tilleman, B. (1997) "Ontbinding van vennootschap", nr.10, *Reeks Rechtspersonen en vennootschapsrecht*

⁵⁶ Braeckmans, H. (1996) "Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. (ed.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, p.297

minimumdrempels, procedure, verbod tot vervreemding na betekening dagvaarding, veroordeling door de rechter tot overdracht, prijsbepaling door de rechter en afwikkeling van de overdracht.

4.1.2 Toepassingsgebied

Deze maatregel kan enkel toegepast worden in de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, de naamloze vennootschap en in de commanditaire vennootschap op aandelen die geen publiek beroep doen of hebben gedaan op het spaarwezen. De gedwongen overdracht wordt in een BVBA. geregeld door artikel 334 en volgende in wetboek van vennootschappen en voor de naamloze vennootschap artikel 636 en volgende vennootschapswet.

Dit toepassingsgebied kan op een logische manier worden verklaard. Voor de maatschap, de tijdelijke vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschap hebben alle vennoten de mogelijkheid om de vennootschapsovereenkomst op te zeggen. Dit heeft meestal de ontbinding van de vennootschap tot gevolg, behalve wanneer er bepalingen in de vennootschapsovereenkomst worden opgenomen waardoor men uit de vennootschap kan stappen zonder dat de vennootschap moet worden ontbonden⁵⁷.

4.1.3 Vorderingsgerechtigden

Elke aandeelhouder of groep van aandeelhouders die dertig procent van de aandelen met stemrecht bezitten of die over twintig procent aandelen beschikken die geen kapitaal vertegenwoordigen, kunnen de procedure tot gedwongen overdracht inleiden bij de voorzitter van de rechtbank van

⁵⁷ Swinnen, S. (2001) "Gedwongen overdracht en overname van aandelen in vennootschappen: een succesverhaal?", p.10

koophandel. De aandeelhouder of groep aandeelhouders die aandelen in hun bezit hebben waarvan de nominale waarde of fractiewaarde dertig procent van het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigt, kunnen ook de procedure inleiden (art.334 en art.636 W.Venn.). In de rechtspraak is ook bepaald dat de *"ontbinding van een vennootschap wegens blijvende slechte verstandhouding tussen de vennoten slechts kan worden uitgesproken op vordering van de vennoot die daaraan geen schuld heeft"*⁵⁸.

De drempels voor het starten van de procedure zijn laag gehouden opdat de procedure toegankelijk is voor alle aandeelhouders. Door het percentage van dertig procent wordt het mogelijk dat minderheidsaandeelhouders de meerderheidsaandeelhouders na een procedure tot overdracht kunnen dwingen. Dit zorgt ervoor dat de meerderheidsaandeelhouders de rechten van de minderheidsaandeelhouders niet zo vlug zullen miskennen⁵⁹. Opdat er geen misbruik van deze procedure zou gemaakt worden, vereist de wetgever dat er een gegronde reden is en dat de vorderingsgerechtigde bij een roekeloos ingestelde vordering veroordeeld kan worden tot het betalen van een schadevergoeding⁶⁰.

4.1.4 Gegronde redenen

De gedwongen overdracht kan enkel door de rechter worden uitgesproken mits de vennoot die de gedwongen overdracht in rechte vordert, het bewijs levert van de aanwezigheid van gegronde redenen. Een opsomming van gegronde redenen is niet in de wet opgenomen, maar uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever gegronde redenen als een synoniem voor

⁵⁸ Rb. Nijvel, 26 juli 1994, T.R.V. 1994, 530 met noot M.W.

⁵⁹ Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht"

⁶⁰ Lievens, J. (1995) "De reparatiewet vennootschapsrecht: een commentaar bij de wet van 13 april 1995"

wettige redenen in de zin van artikel 45 W.Venn. beschouwt⁶¹. Artikel 45 vennootschapwet bevat geen limitatieve opsomming van wettige redenen, waardoor de rechter een grote vrijheid heeft om te oordelen of er wettige redenen zijn.

In een vennootschap tussen echtgenoten zal een van de echtgenoten de procedure tot gedwongen overdracht meestal starten op het moment dat er echtelijke moeilijkheden zijn ontstaan en de echtscheidingsprocedure is ingezet. De gegronde reden die een van de echtgenoten zal inroepen, is de duurzame onenigheid van ernstige aard tussen de vennoten. Door deze onenigheid wordt elke samenwerking definitief onmogelijk en de normale werking van de vennootschap lamgelegd, waardoor het maatschappelijk doel niet meer gerealiseerd kan worden. Het begrip onenigheid dient restrictief te worden geïnterpreteerd⁶².

De rechter zal de aanwezigheid van gegronde redenen per dossier moeten beoordelen. Dit betekent dat wanneer echtgenoten en tevens vennoten in een echtscheidingsprocedure zitten dit niet volstaat om de gedwongen overdracht te vorderen. In een arrest⁶³ van de rechtbank van koophandel te Leuven is beslist dat *"om als gegronde reden in aanmerking te worden genomen, moet de echtgenoot kunnen aantonen dat de continuïteit van de vennootschap door de echtscheiding in gedrang wordt gebracht. Het enkele feit dat vennoten in een echtscheidingsprocedure verwikkeld zitten, volstaat niet om een gegronde reden te zijn voor gedwongen overdracht."* Wanneer de rechter een besluit neemt, zal hij de belangen van de partijen afwegen. Enerzijds zal er met de belangen van de vennootschap rekening worden gehouden en daaruit voortvloeiend het voortbestaan van de onderneming en anderzijds zal de

⁶¹ Braeckmans, H. (1996) "Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. (ed.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, p. 305

⁶² Swinnen, S. (2001) "Gedwongen overdracht en overname van aandelen in vennootschappen: een succesverhaal?", p.21

⁶³ Kh.Leuven, 28 november 1996, T.R.V 1997,108

rechter de belangen van de vennoten afwegen⁶⁴. De rechtbank van Gent⁶⁵ oordeelde *"dat in een personenvennootschap met familiaal karakter de spanningen tussen de vennoten onderling de goede werking van de vennootschap in belangrijke mate kunnen hinderen, zodanig dat de rechtspersoon zelf hierdoor in gevaar kan worden gebracht. Dat een vennoot, die de echtscheiding op grond van feiten heeft bekomen tegen een andere vennoot, een financiële controle van de andere echtgenoot zou dienen te dulden, overstijgt de grenzen van het redelijke, terwijl de vervulling van de normale taken door de uitgesloten vennoot, met het dagelijks pijnlijk en frustrerend contact met de zaakvoerster- ex-echtgenote onmogelijk voorkomt"*.

4.1.5 Statutaire of contractuele overdrachtsbeperkingen

Wanneer de rechter een vonnis tot gedwongen overdracht uitspreekt, moet hij rekening houden met het bestaan van overdrachtsbeperkingen in de statuten of aandeelhoudersovereenkomsten. Hij moet toezien dat de rechten van begunstigten van conventionele of statutaire voorkoop- of goedkeuringsclausules worden beschermd en gerespecteerd⁶⁶. De rechter beschikt wel over de bevoegdheid om bepaalde handelingen te stellen in verband met de toepassing van statutaire clausules.

Een eerste mogelijkheid is dat de rechter zich in de plaats stelt van de partij die in de statuten is aangeduid om de prijs te bepalen in het geval van voorkooprecht. Zo zou het kunnen dat de echtgenoot van de persoon die is veroordeeld om zijn aandelen over te dragen de bevoegdheid heeft om de prijs te bepalen. In de meeste gevallen zal de rechter beslissen tegen welke

⁶⁴ "De vennootschapswetten van 13 april 1995", *R.W.* 1996, nr.43, 1484

⁶⁵ Rb.Gent, 25 september 2001, T.G.R. 2001, 343

⁶⁶ Braeckmans, H. (1996) "Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. (ed.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, p. 305

prijs de aandelen worden overgedragen om misbruik te vermijden, behalve wanneer de prijs door de partijen is bepaald door een kwestieuze clause⁶⁷. De rechter kan ook beslissen om de termijnen waarbinnen het recht van voorkoop moet geschieden te verkorten. Een andere mogelijkheid is dat de rechter de toepassing van goedkeuringsclausules weigert, wanneer dit van belang is. Anders zou de echtgenoot-vennoot de gedwongen overdracht kunnen tegenwerken door te weigeren de overdracht goed te keuren. Ten slotte heeft de rechter de mogelijkheid om zich uit te spreken over de rechtsgeldigheid van overdrachtsbeperkingen, voorzover de begunstigten ervan in het geding betrokken zijn⁶⁸.

4.2 De gedwongen overname

De uittreding is een rechtsmiddel dat aan een aandeelhouder van een B.V.B.A., N.V. en een commanditaire vennootschap op aandelen wordt geboden die het slachtoffer is van het gedrag van andere aandeelhouders. De aandeelhouders die de samenwerking in de vennootschap onmogelijk maken worden gedwongen om de aandelen van de persoon die wordt benadeeld over te nemen⁶⁹. De uittreding wordt wettelijk geregeld door artikel 340 en volgende Vennootschapswet voor de B.V.B.A. en voor de naamloze vennootschap bepaald door artikel 642-643 wetboek vennootschappen.

In tegenstelling tot de gedwongen overdracht is er geen drempelvereiste inzake aandelenbezit. Elke vennoot, hoe klein zijn aandelenpakket kan de procedure tot gedwongen overneming instellen. Voor het instellen van de procedure zijn gegronde redenen vereist. De artikelen in verband met de

⁶⁷ Een kwestieuze clause bevat bijvoorbeeld een aanduiding van een vaste prijs, of door vermelding van een mathematische formule.

⁶⁸ Swinnen, S., 2001, "Gedwongen overdracht en overname van aandelen in vennootschappen: een succesverhaal?"

⁶⁹ Tilleman, B. en Van Soligne, G. (2000) "De uittreding en uitsluiting", T.P.R, p.702

gedwongen overname zijn van dwingend recht waardoor de statuten dit recht niet kunnen beperken of uitsluiten⁷⁰.

4.3 De gerechtelijke ontbinding

De rechter zal in uitzonderlijke gevallen de ontbinding van de vennootschap uitspreken als wordt bewezen dat het doel waarvoor de vennootschap werd opgericht is verdwenen en het voortbestaan een rechtsmisbruik veroorzaakt⁷¹. Als een wettige ontbindingsgrond wordt beschouwd dat er een aanhoudende en diepgaande onenigheid of conflict waardoor de werking van de vennootschap onmogelijk wordt⁷². Een arrest⁷³ van de rechtbank van koophandel in Brussel stelde dat *"door het feit dat de echtgenoot-vennoot geen toegang meer kreeg de vennootschapszetel te betreden op grond van een vonnis in het kader van een echtscheidingsprocedure."* Hieruit werd het diepgaande karakter van de onenigheid afgeleid en werd de vennootschap gerechtelijk ontbonden.

4.4 De geschillenregeling bij onenigheid over de gezinswoning

Wanneer de echtgenoten beslissen om de vennootschap te laten voortbestaan ondanks de ontbinding van hun huwelijk, zouden er moeilijkheden kunnen ontstaan. De mogelijkheid bestaat dat de echtgenoten elkaar gaan blokkeren in het bestuur van de vennootschap. Dit gebeurt als geen van beide een meerderheid heeft. In dat geval is een wijziging van de statuten onmogelijk

⁷⁰ Braeckmans, H. (1996) "Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. (ed.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*

⁷¹ De Wulf, C. (1992) 'Patrimoniumvennootschappen versus familiaal vermogensrecht', *Tijdschrift voor notarissen*, p.528

⁷² Tilleman, B. (1997) "Ontbinding van vennootschap", nr.10 Reeks "Rechtspersonen en vennootschapsrecht", p.206

⁷³ Kh. Brussel, 5 maart 1954, Jur.Comm.Brux., 1954, 251

omdat in de statuten meestal is vermeld dat beide echtgenoten samen moeten optreden. De vennootschap wordt dan onbestuurbaar.

De verkoop van de ingebrachte gezinswoning wordt zeer moeilijk wanneer een van de echtgenoten niet wil meewerken. Er kan dan een situatie ontstaan waar geen enkele beslissing meer genomen kan worden. Als op korte termijn geen oplossing wordt gevonden kan elke aandeelhouder naar de rechter stappen en vragen om een voorlopige bewindvoerder aan te stellen. "De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg is bevoegd om, krachtens art. 584, lid 1 Ger.W. in spoedeisende gevallen en naar gelang van de omstandigheden, een voorlopige bewindvoerder aan te stellen om voorlopig te voorzien in het bestuur en het dagelijkse beheer van een mede-eigendom⁷⁴".

Wanneer deze vraag wordt afgewezen of er komt geen verzoening tussen de vennoten dan kan elke aandeelhouder de gedwongen overdracht of gedwongen overname vragen aan de rechter. Voor de voorwaarden en procedure van deze maatregelen zie de vorige paragrafen. Als de continuïteit van de vennootschap verdwijnt of het maatschappelijk doel niet meer gerealiseerd kan worden dan kan elke aandeelhouder de gerechtelijke ontbinding kunnen vragen.

⁷⁴ Rb. Luik, 28 februari 1994, *Revue de Jurisprudence de Liège, Mons et Bruxelles*, 1994, 679

Deel II: Praktijkstudie

In het volgende deel zal ik nagaan hoe de vennootschap tussen echtgenoten in de praktijk verloopt door middel van interviews met bevoorrechte getuigen. Dit gedeelte bestaat uit twee hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk bespreek ik de belangrijkste elementen uit interviews met personen die beroepsmatige kennis hebben van de juridische en/of economische aspecten van de vennootschapswerking, namelijk een boekhouder en een notaris. De ervaring van echtgenoten die vennoot zijn in een vennootschap tussen echtgenoten worden in het tweede hoofdstuk besproken.

In totaal werden er vijf bevoorrechte getuigen geïnterviewd. De geïnterviewden waren een boekhouder, die gespecialiseerd is in vennootschappen, een notaris en vier echtgenoten, die aandeelhouder zijn in een vennootschap tussen echtgenoten. Voor deze laatste personen ben ik op zoek gegaan naar mensen die allemaal een andere ervaring hebben met hun vennootschap. Deze personen ken ik persoonlijk of via mijn ouders.

1. Personen met beroepsmatige kennis van juridische of economische aspecten van een vennootschap

1.1 Boekhouder

In de volgende paragraaf worden de belangrijkste elementen uit het gesprek met Marnix Slingers, boekhouder, gespecialiseerd in vennootschappen samengebracht. Het is de bedoeling om de economische aspecten van een vennootschap met echtgenoten te belichten en hoe deze in de praktijk worden uitgevoerd.

Voor de oprichting van een vennootschap tussen echtgenoten zijn er enkele vennootschapsvormen te verkiezen, vindt Marnix Slingers. De vorm van de

vennootschap die men kiest is afhankelijk van het feit of men zijn activiteit in hoofdberoep of bijberoep uitoefent. Wanneer echtgenoten een vennootschap wensen op te richten waarvan het hoofddoel het uitoefenen van een beroep is, dan is het aan te raden om een vennootschapsvorm te kiezen met een beperkte aansprakelijkheid en tevens een hoger geplaatst kapitaal. Welke vorm van de vennootschap de echtgenoten zullen kiezen, is afhankelijk van het soort activiteit dat ze zullen uitoefenen. Kleinere handelszaken, uitgebaat door echtgenoten, verkiezen meestal een BVBA. omwille van de lagere kapitaalvereisten en het familiale karakter van deze vennootschapsvorm. Een NV. wordt eerder verkozen door personen die een vennootschap oprichten voor een activiteit die een hoger kapitaal vereisen. Uit de theorie blijkt dat ook naamloze vennootschappen een familiaal karakter kunnen hebben. Een andere bemerking hierbij is dat het volgens mij niet zo gemakkelijk is om te bepalen of het om een kleine of grote handelszaak gaat en welke kapitaalbehoefte de vennootschap heeft. Deze redenen kunnen helpen om de vorm van de vennootschap te kiezen, maar de uiteindelijke keuze zal toch bij de vennoten rusten.

Volgens Marnix Slingers wordt er bij de uitoefening van een bijberoep beter geopteerd voor een commanditaire vennootschap op aandelen omdat de echtgenoten in deze vennootschapsvorm gebruik kunnen maken van stille en werkende vennoten. In de meeste gevallen zal de echtgenoot die het bijberoep uitoefent de werkende vennoot worden terwijl de andere partner stille vennoot is. Dit soort vennootschappen worden opgericht met een fiscaal doel. Wanneer een bijberoep wordt uitgeoefend, zullen de inkomsten verkregen uit het bijberoep, samengeteld worden met de inkomsten uit het hoofdberoep. Hierdoor komen deze echtgenoten in een hogere belastingschaal terecht. Terwijl bij een vennootschap deze inkomsten bijdragen tot de winst en onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting. Zonder vennootschap zouden de extra inkomsten bijna volledig naar de fiscus gaan.

Bij de inbreng van goederen en gelden in de vennootschap worden de echtgenoten volledig vrij gelaten wat ze inbrengen. De boekhouder vermeldt

dat hij enkel advies kan geven over wat ze kunnen inbrengen en wat beter niet, maar de keuze is uiteindelijk aan de oprichters van de vennootschap. De samenstelling van het kapitaal kan op twee manieren gebeuren. Een eerste mogelijkheid is dat een echtgenoot een bestaande eenmanszaak inbrengt en dat de andere echtgenoot dit aanvult met extra gelden zodat deze ook aandelen verwerft in de vennootschap. Een andere mogelijkheid is dat beide echtgenoten een nieuwe vennootschap oprichten die start met een activiteit. Hierbij kunnen beide echtgenoten een inbreng doen in geld of in natura om het benodigde kapitaal bijeen te krijgen. De bewering dat echtgenoten volledig vrij zijn wat zij inbrengen is volgens mij niet echt nauwkeurig. Volgens de literatuurstudie (zie paragraaf 1.2.1: deel I) is voor bepaalde goederen de instemming en soms zelfs de toestemming vereist van de andere echtgenoot. Dit is het geval bij de inbreng van de gezinswoning en ik denk dat ook de boekhouder een zekere verantwoordelijkheid heeft om na te gaan of die toestemming er wel is. Een andere beperking waar mee rekening moet mee gehouden worden bij de inbreng van goederen, is het statuut dat men verkiest voor de aandelen. Dit statuut is afhankelijk van de ingebrachte goederen. Dus wanneer de echtgenoten beslissen om eigen aandelen te verkrijgen, zullen ze elk uit hun eigen vermogen een inbreng moeten doen.

Marnix Slingers raadt het af om veel onroerende goederen in de vennootschap in te brengen, zeker als deze niet nodig zijn voor de uitoefening van de vennootschapsactiviteit. De reden hiervoor is dat bij verkoop van een onroerend goed uit het vennootschapsvermogen de vennootschap vennootschapsbelasting zal moeten betalen op de meerwaarde van het onroerend goed.

Bijgevolg werd bij de vraag of het aan te raden is om de gezinswoning in de vennootschap in te brengen ontkennend geantwoord door Marnix Slingers. Volgens hem heeft de inbreng van de gezinswoning verschillende nadelen. De inbreng heeft twee fiscale nadelen. Enerzijds moeten de echtgenoten die in de woning wonen die eigendom is van de vennootschap huur betalen aan de

vennootschap. Wanneer de echtgenoten dit niet doen, genieten ze van een voordeel in natura wat uiteindelijk een fiscaal nadeel vormt voor de echtgenoten. Anderzijds wordt de vennootschap beschouwd als een gemengde BTW-plichtige. Dit betekent dat de vennootschap voor haar beroepsactiviteiten is onderworpen aan het BTW-stelsel terwijl op de verhuring geen BTW is verschuldigd. Dit gemengde BTW-stelsel is zeer complex en zal in vele gevallen aanleiding geven tot discussies tussen de vennootschap en de fiscus. Uiteindelijk leidt dit zelfs tot een terugbetaling van de BTW aan de fiscus. Ten slotte verliezen de echtgenoten bij de inbreng van de gezinswoning de wettelijke bescherming en hebben de echtgenoten in een vennootschap met meerdere vennoten geen volledige controle meer over de woning. Dit kan onzekerheid veroorzaken bij de echtgenoten.

Een ander probleem dat zich bij een ingebrachte gezinswoning kan voordoen, is de verkoop van deze woning. Beide echtgenoten kunnen beslissen om de woning te verkopen om bijvoorbeeld een andere woning te kopen. De ingebrachte woning verkopen kan zeer kostelijk zijn. Wanneer de woning wordt ingebracht, zal de vennootschap de investering afschrijven. Dit betekent dat de boekhoudkundige waarde van het huis daalt, terwijl in werkelijkheid de waarde van een huis meestal toeneemt. Bij de verkoop van het huis zal de vennootschap dan ook belast worden op de meerwaarde, die gerealiseerd wordt. Deze meerwaarde is in sommige gevallen zeer hoog doordat de prijzen van onroerend goed de laatste jaren sterk gestegen is.

Marnix Slingers vermeldt dat er echter uitzonderingen bestaan waar het wel voordelig kan zijn om de gezinswoning in te brengen. Een mogelijkheid is om een patrimoniumvennootschap op te richten met alleen onroerende goederen. Dit kan enkel een voordeel opleveren als beide echtgenoten meerdere onroerende goederen bezitten en niet enkel de eigen gezinswoning. Een andere mogelijkheid is om de een tweede verblijfplaats in de vennootschap in te brengen. De huurinkomsten zijn opbrengsten voor de vennootschap en de onkosten zijn aftrekbaar.

Dat het beter is om de gezinswoning niet in te brengen, is volgens mij wel juist, maar ik denk dat het beter is een onderscheid te maken tussen een gezinswoning waarin de hoofdzetel van de vennootschap is gevestigd en deze waar hoofdzetel en de gezinswoning volledig gescheiden zijn. Wanneer de vennootschapsactiviteiten zich afspelen binnen de gezinswoning is het moeilijk om deze buiten de vennootschap te houden. Bij de vennootschappen die slechts uit een locatie bestaan zal het soms noodzakelijk zijn om de gezinswoning in de vennootschap te brengen om het nodige kapitaal bijeen te krijgen. Voor een gezinswoning die niet voor vennootschapsdoeleinden wordt gebruikt, lijkt het mij inderdaad beter om deze buiten de vennootschap te houden. Wanneer de woning is ingebracht, mislopen de echtgenoten fiscale voordelen (zie deel II: paragraaf 1.2)

Wanneer bij de oprichting de aandelen worden verdeeld tussen de echtgenoten en eventueel andere personen is de rol van de boekhouder beperkt. Een raad die Marnix Slingers aan de oprichters geeft, maar vooral aan echtgenoten die een vennootschap oprichten, is proberen om de aandelen zo evenwichtig mogelijk te verdelen tussen de echtgenoten. Zeker in het geval waar man en vrouw beiden actief zijn als zaakvoerder of bestuurder is het aan te raden om iedere echtgenoot een zo een gelijk mogelijk pakket van de aandelen toe te bedelen om later problemen te vermijden. Soms is de gelijke verdeling onmogelijk omdat de ene echtgenoot een veel groter deel van het kapitaal kan inbrengen waardoor men in ruil veel meer aandelen verwerft. De boekhouder vindt het niet opportuun dat een van de echtgenoten drievierde van de aandelen bezit. Wanneer een van de echtgenoten drievierde van de aandelen bezit, betekent dit dat deze de volledige macht heeft en dat de andere echtgenoot geen beslissingsmacht bezit.

Bij de vereffening van de vennootschap met echtgenoten is de taak van de boekhouder om de boekhouding bij te houden. In de praktijk blijkt dat de boekhouder de vereffenaar ook dikwijls bijstaat tijdens de vereffening. De

meeste vereffenaars zijn door de statuten aangesteld en weten niet hoe een vereffening in zijn werk gaat, omdat zij dat nog nooit gedaan hebben. De boekhouder zegt dan welke stappen de vereffenaars moeten volgen. De afsluiting van de vereffening door middel van een authentieke akte wordt afgehandeld door de notaris.

1.2 De notaris

In het volgende deel zal ik enkele juridische elementen bespreken die bestaan bij een vennootschap met echtgenoten door middel van het interview met notaris Guy Vandersmissen. Bij dit gedeelte wil ik nagaan of de juridische aspecten die in de literatuurstudie naar voren zijn gekomen ook in de praktijk worden toegepast.

Bij de oprichting speelt het huwelijksstelsel een belangrijke rol. In vele gevallen worden vennootschappen opgericht om risicovolle activiteiten te gaan uitoefenen. Het huwelijksstelsel bepaalt de aansprakelijkheid en de persoon van wie de schuldeisers de schulden kunnen terugvragen, aldus de notaris. Bij het wettelijk stelsel vragen zowel de notaris als de financiële instellingen aan beide echtgenoten om de oprichtingsakte te ondertekenen, zelfs bij een eenhoofdige BVBA. Dit biedt een grotere waarborg aan de schuldeisers. Deze regel geldt niet bij het stelsel van scheiding van goederen, vermits elk van de echtgenoten een eigen vermogen hebben. Soms wordt bij de oprichting van een vennootschap tussen echtgenoten een wijziging van het huwelijkscontract gevraagd. Dit levert meestal problemen op omdat een grote wijziging vijf tot zes maanden duurt terwijl de oprichting van de vennootschap niet zo lang kan wachten.

Volgens Guy Vandersmissen bestaan er enkele verschillen tussen de oprichting van een vennootschap met echtgenoten en een vennootschap met zakenpartners. De vennootschappen tussen echtgenoten zullen eerder persoonsgebonden vennootschappen zijn dan kapitaalvennootschappen. Dit

komt omdat bij deze eerste soort vennootschappen de overdracht van aandelen beperkt is. Ik denk dat deze stelling niet veralgemeend mag worden omdat er regelmatig vennootschappen met echtgenoten worden opgericht in de vorm van een kapitaalvennootschap. Er zijn heel wat naamloze vennootschappen met echtgenoten. De statuten zullen meestal wel meer beperkingen bevatten om de aandelen over te dragen dan een NV. met zakenpartners zodat het familiale karakter beschermd wordt. Hierdoor vermoed ik dat het volgende verschil ook niet altijd van toepassing is. Dit verschil bepaalt dat de statuten die worden opgesteld voor vennootschappen tussen echtgenoten veel minder clausules bevatten, waardoor er minder bescherming ontstaat. Toch bestaat er de laatste jaren een trend om meer veiligheidsclausules in de statuten op te nemen omwille van de vele echtscheidingen. Vervolgens is er nog een fiscaal aspect waar de oprichters rekening mee moeten houden. De fiscus kan een vennootschap herkwalficeren. Hierbij kijkt hij niet enkel naar de juridische realiteit, maar ook naar de economische realiteit. Ten slotte moeten echtgenoten die een vennootschap oprichten ervoor zorgen dat er een duidelijk onderscheid is tussen het privé-vermogen en het vennootschapsvermogen.

Daaruit blijkt ook dat het niet aan te raden is om de gezinswoning in de vennootschap in te brengen omdat er dan al minder goed een scheiding kan gemaakt worden tussen privé en vennootschap. Daarnaast verliezen de echtgenoten de bescherming vanuit het primair huwelijksvermogensrecht. Naast deze nadelen zijn er ook de fiscale nadelen bij de inbreng van de woning in de vennootschap. Enerzijds verliezen de echtgenoten de vrijstelling van successierechten. Deze vrijstelling is van kracht sinds 1 januari 2007 en levert zeker een fiscaal voordeel op. Anderzijds genieten de echtgenoten niet van een voordelig kadastraal inkomen van de woning als ze kinderen ten laste hebben, aldus de notaris. De intresten op een lening aangegaan door de vennootschap zijn een stuk hoger dan de intrestkosten voor particulieren die een lening aangaan. Deze fiscale voordelen zijn zeer interessant, maar ik denk niet dat alle vennoten kunnen kiezen om hun gezinswoning in te brengen.

Meestal zal de gezinswoning uit noodzaak worden ingebracht om het benodigde kapitaal bijeen te brengen.

Een belangrijk aspect dat ik wilde nagaan in het interview met Guy Vandersmissen was of de clauses die in theorie allemaal beschreven zijn ook in de praktijk worden gebruikt. De mening van de notaris is dat men niet oneindig veel clauses kan inbouwen. Het is zelfs zo dat rechtbanken bepaalde clauses niet aanvaarden omwille van het feit dat ze enkele basisregels van de vennootschap schenden. In de eerste plaats moeten de goederen van de vennootschap verhandelbaar blijven. Vervolgens mogen de rechten van de schuldeisers niet beknot worden. Ook de financiële instellingen aanvaarden deze clauses niet. Ten slotte heeft het primair huwelijksvermogensrecht voorrang op het vennootschapsrecht.

Bepaalde clauses over het bestuur van de vennootschap kunnen aan te raden zijn omdat in bepaalde vennootschappen een van de echtgenoten maar een klein gedeelte van de aandelen bezit waardoor hij een zwakke positie heeft. Om te voorkomen dat de andere echtgenoot van deze situatie misbruik maakt, kan er een meer-handtekeningsclausule in de statuten worden opgenomen. Het is volgens de notaris aan te raden om in de clausule te zetten dat deze geldig is vanaf een bepaald bedrag, vermits de werking van de vennootschap anders wordt bemoeilijkt. Bij deze clausule kan demotivatie optreden met de vennoot die de meeste aandelen heeft. Want bij afwezigheid van een bepaald bedrag moet deze voor alle rechtshandelingen de toestemming hebben van de andere echtgenoot. Het bestaan van een dergelijke clausule levert volgens mij in een vennootschap met echtgenoten weinig problemen op. Vermits de echtgenoten altijd samenleven is het beter dat ze de belangrijke beslissingen samen nemen. Het biedt ook enige bescherming wanneer de echtgenoten in een echtscheidingsprocedure zitten. Deze clauses kunnen ervoor zorgen dat ene echtgenoot niets van de andere echtgenoot kan verkopen (zie interview 4 bijlage II).

Er kunnen in de statuten clauses geschreven worden die de overdracht van aandelen beperken. De meest voorkomende clause is deze van het voorkeurecht. Guy Vandersmissen vermeldt dat er een syndicataire overeenkomst opgesteld kan worden die tot doel heeft de overdracht van aandelen te bemoeilijken. Dergelijke overeenkomst kan enkel in een NV. worden afgesloten. Het contract biedt meer bescherming als het wordt geregistreerd bij de notaris en de hypotheek wordt overgeschreven omdat derden dan rekening moeten houden met deze overeenkomst. Dit is volgens mij logisch omdat in een BVBA. de overdracht van aandelen reeds aan beperkingen is onderworpen. Deze beperkingen kunnen de vennoten nog verstrengen door bepalingen in de statuten op te nemen. Het nut van een syndicataire overeenkomst is volgens mij niet zo groot omdat er bepalingen in de statuten van een NV. kunnen worden opgenomen die de overdracht van aandelen beperken.

Bij de vraag welke taak de notaris heeft bij de vereffening van de vennootschap vermeldt hij dat deze de vereffening afsluit door een notariële akte op te maken. Die akte wordt dan later gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Sinds 2 juli 2006 is de vereffeningprocedure gewijzigd om het lot van de schuldeisers te verbeteren bij een vereffening van de vennootschap. De belangrijkste wijziging is dat schuldeisers nu door de vereffenaar moeten worden ingelicht over de verschillende fases in de vereffening.

2. Vennoten in een vennootschap met echtgenoten

Door interviews met echtgenoten die vennoot zijn in een vennootschap met echtgenoten wordt onderzocht hoe deze mensen de werking van zo een vennootschap ervaren. Eerst wordt een korte voorstelling van de bevraagde personen gegeven en hun relevantie verklaard. Daarna worden de belangrijkste elementen uit de gesprekken met Guy D., John en Karin C. en Jacqueline S. gebundeld.

1.3 De relevantie van de bevraagde personen

De eerste persoon die geïnterviewd werd was Guy D., afgevaardigd bestuurder van een NV. Hij en zijn vrouw zijn beiden vennoot van deze NV. met een handelsactiviteit tot doel. Ook John en Karin C. zijn vennoot van een vennootschap tussen echtgenoten. John C. is zaakvoerder van een BVBA., een zaak met verschillende filialen en zijn vrouw Karin L. is enkel vennoot in deze vennootschap. Het laatste gesprek was met Jacqueline S. Vroeger was zij samen met haar man vennoot in een NV., maar er heeft een geschil plaatsgehad tussen de echtgenoten. Het gevolg was een echtscheiding waardoor er geen samenwerking meer mogelijk was in de vennootschap. Daar beide echtgenoten een slechtere uitkomst verwachten wanneer beide echtgenoten voor de rechtbank verschenen, hebben ze uiteindelijk beslist om de overdracht van de aandelen in der minne te regelen. Na de echtscheiding is de man uit de vennootschap gestapt en werd deze omgevormd tot een BVBA. Zowel de NV. als de BVBA. waren patrimoniumvennootschappen.

1.4 De belangrijkste elementen uit de interviews

Bij de onderzochte vennootschappen tussen echtgenoten blijkt dat er altijd drie vennoten zijn, onafhankelijk van de vorm van de vennootschap. Dit zijn natuurlijk beide echtgenoten, maar wie de derde vennoot is, verschilt van

vennootschap tot vennootschap. Deze vennoot kan de boekhouder van de vennootschap zijn of een van de kinderen. Het is zelfs mogelijk dat dit een rechtspersoon is zoals bij BVBA. van de echtgenoten C. Ik kan hier wel bij bemerken dat beide echtgenoten de enige aandeelhouders zijn van deze rechtspersoon. Hierdoor zijn beide echtgenoten uiteindelijk de enige aandeelhouders in de BVBA.

Alle echtgenoten zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel en de vennootschappen werden allemaal na het huwelijk opgericht. De voornaamste redenen hiervoor waren om het privé-vermogen van het vennootschapsvermogen te onderscheiden en omwille van de fiscale voordelen. Guy D. vermeldt dat de vennootschap werd opgericht omdat het in die tijd een mode was om een eenmanszaak om te vormen tot een NV., vermits hier aandelen aan toonder konden worden uitgegeven. Doordat de aandelen aan toonder vanaf 1 januari 2006 verdwijnen, zijn ze al op naam gezet waardoor dit voordeel wegvalt. Ten slotte voegt hij er nog aan toe dat een handelszaak die duidelijk afgelijnd zit in een vennootschap makkelijker over te geven is aan een collega, indien de kinderen de zaak niet verder willen zetten. Een andere reden volgens John C. is dat de financiële instellingen vragen dat een handelszaak met een zekere omvang opereert binnen een sterk wettelijk kader. Dit zorgt ervoor dat de zaak transparanter is. Wanneer zij de handelszaak niet in een vennootschap onderbrachten, was het moeilijk om een krediet te verkrijgen.

In de vorige alinea werd reeds aangehaald dat alle bevraagde vennootschappen uit drie vennoten bestaan. In elke vennootschap bezitten beide echtgenoten de meerderheid, hetzij soms via een omweg. Bij de BVBA. van John en Karen C. bezit een rechtspersoon de meerderheid, maar beide echtgenoten bezitten elk de helft van de aandelen van deze NV. In de andere vennootschappen bezit een derde de overige aandelen, maar dit is steeds een heel klein percentage van het totale aandelenpakket. De reden hiervoor is dat een NV. wettelijk moet opgericht worden met minstens twee vennoten. Beide

echtgenoten zijn in deze vennootschappen niet voldoende, omdat er een deel van de aandelen gemeenschappelijk zijn en beide slechts als een vennoot tellen. Dus moeten ze op zoek gaan naar een bijkomende vennoot. Deze is dan wel vennoot, maar zijn hoofdberoep is niet het uitoefenen van een taak in de vennootschap.

Bij de verdeling van de aandelen tussen de echtgenoten zijn er grote verschillen tussen de vennootschappen. Bij de NV. van Guy D. bezit de man 80 procent van de aandelen terwijl de vrouw slechts 19 procent in bezit heeft. De aandelen zijn eigen voor beide echtgenoten. Guy D. vermeldt dat dit komt doordat hij een eenmanszaak in de vennootschap heeft ingebracht die opgericht is voor het huwelijk. Zijn vrouw heeft aandelen verworven doordat haar man deze aan haar geschonken heeft. In de NV. van Jacqueline S. waren het merendeel van de aandelen gemeenschappelijk en de vrouw bezat ook nog eigen aandelen voor de inbreng van bouwgrond die verkregen was door schenking van haar ouders. Bij BVBA. van de echtgenoten C. bezitten beide echtgenoten elk 24,5 procent van de aandelen en deze zijn eigen. Zij bezitten in principe maar 49 procent van de aandelen, een minderheid dus. Hierbij moet men er rekening houden dat de meerderheid van de aandelen behoort aan een andere vennootschap, maar in deze vennootschap bezitten de echtgenoten elk de helft van de aandelen. Hierdoor bezit elke echtgenoot uiteindelijk 50 procent van de aandelen.

De hoeveelheid aandelen die elke echtgenoot bezit is niet bepalend of de echtgenoten tot zaakvoerder of bestuurder worden benoemd. Hoewel Karin C. 50 procent van de aandelen bezit van de BVBA. is zij geen zaakvoerder terwijl de echtgenoot van Guy D. slechts 19 procent bezit en toch benoemd is als bestuurder voor het leven. Jacqueline S. voegt hieraan toe dat zij in principe meer aandelen bezat dan haar echtgenoot, maar dat hij alleen als gedelegeerd bestuurder van de vennootschap werd benoemd.

Wanneer beide echtgenoten tot zaakvoerder of bestuurder zijn benoemd betekent dit niet dat beide evenveel beslissingsmacht hebben. De vrouw van Guy D. is benoemd tot bestuurder, maar zij neemt weinig beslissingen in verband met de dagelijkse werking van de vennootschap. Bovendien beschikt zij over weinig beslissingsmacht in de algemene vergadering, omdat haar echtgenoot over een drievierde meerderheid beschikt. Jacqueline S. hield zich niet echt bezig met het dagelijks beheer van de NV. en liet de beslissingen over aan haar man terwijl zij een deel van de administratie deed. Hiernaast is er in geen enkele vennootschap een meer-handtekeningsclausule in de statuten opgenomen. Dit betekent dat in de BVBA. de macht van de zaakvoerder op geen enkele manier beperkt kan worden. Bij de NV. is de macht van een bestuurder beperkt, omdat hij samen met de anderen een college vormt (art. 521 W.Venn).

De situatie uit de vorige alinea levert in de meeste vennootschappen geen problemen op. De problemen ontstaan wanneer er echtelijke moeilijkheden komen zoals bij Jacqueline S. Zij vermeldt dat voor de echtelijke problemen de meeste zaken samen werden beslist, maar nadat de echtscheidingsprocedure werd ingezet de man alle beslissingen alleen nam. Zo verkocht hij een bouwgrond die van haar was zonder haar medeweten. Dit kon omdat hij de gemeenschappelijke aandelen beheerde en zo ook over de meerderheid van de aandelen beschikte. Het lijkt mij daarom toch aan te raden om bij de oprichting van de vennootschap bepalingen in de statuten op te nemen die de macht van de ene echtgenoot kunnen beperken. Dit is zeker het geval als slechts een van de twee echtgenoten zaakvoerder of bestuurder is.

De gezinswoning is niet ingebracht in de vennootschappen die een handelsactiviteit uitoefenen. Dit is om te voorkomen dat er privé-goederen in het vennootschapsvermogen terechtkomen en deze niet beschermd meer zijn tegen een faillissement. De NV. van Jacqueline S. is hierop een uitzondering omdat het hier gaat om een patrimoniumvennootschap. Voor de echtscheiding werd een gedeelte van de gezinswoning door de eenmanszaak van de man

gehuurd. In de statuten van de vroegere vennootschap, maar ook in deze van de huidige vennootschap zijn geen clausules opgenomen die de gezinswoning tegen een eventuele verkoop kunnen beschermen. De man die tijdens de echtscheidingsprocedure in de woning verbleef, kon de woning op elk moment hebben verkocht zonder de toestemming van de echtgenote.

Uit de vorige alinea's kan worden afgeleid dat er weinig veiligheidsclausules terug te vinden zijn in de statuten van een vennootschap tussen echtgenoten. Er bestaat een groot vertrouwen in elkaar en bij de oprichting van een vennootschap wordt totaal niet gedacht aan de mogelijkheid dat een huwelijk kan mislopen. Zeker in de vennootschappen die voor de jaren negentig werden opgericht zoals de NV. van Guy D. en deze van Jacqueline S. Zelfs bij BVBA. van John en Karin C. die opgericht werd in 2003 is niets in de statuten opgenomen dat een eventuele bescherming biedt in geval van echtscheiding. Een opmerking die hierbij gegeven kan worden is dat echtgenoten bij de oprichting te weinig rekening houden met problemen die in de toekomst tussen hen kunnen ontstaan. Het is logisch dat echtgenoten veronderstellen dat ze eeuwig bij elkaar te blijven, maar dit is in tegenstelling met de werkelijkheid waar toch heel wat koppels uiteen gaan.

Wanneer echtgenoten die beide vennoot zijn in een vennootschap met echtgenoten echtelijke problemen krijgen, zoals bij Jacqueline S., begint er een lange procedure. Zij wilde de echtscheiding in der minne regelen en deed een voorstel om zijn aandelen in de vennootschap over te nemen. Er werd door een expert vastgesteld dat veertig procent van de aandelen aan de man toebehoorde. De man was hier niet mee akkoord en wilde vijftig procent van de waarde van de vennootschap. "Ik ben hiermee uiteindelijk akkoord gegaan, want een procedure voor de rechtbank zou nog langer duren en de kosten zouden nog hoger oplopen, omdat de waarde van het patrimonium bleef toenemen", zegt Jacqueline S. Door deze overname was zij gedwongen om een kapitaalvermindering door te voeren en werd de vennootschap omgevormd tot een BVBA.

Bij de vraag hoe de bezoldiging gebeurt, antwoorden de vennoten met een handelszaak dat zij een maandloon ontvangen dat door de vennootschap wordt uitgekeerd. Deze vennootschappen keren geen dividend uit omdat zij de winst willen gebruiken om te investeren in de zaak en om deze eventueel verder uit te breiden. Guy D. voegt eraan toe dat zijn vrouw een kleiner salaris heeft omdat deze slechts parttime werkt. Karin C. ontvangt geen salaris van de BVBA., maar wel een salaris van de NV. omdat zij van deze vennootschap de administratie doet.

Uit de gesprekken met de vennoten blijkt dat de voor- en nadelen voor de meeste vennoten gelijk zijn. Voor Guy D. en John en Karin C. zijn er meer voordelen dan nadelen aan een vennootschap verbonden. De nadelen aan een vennootschap zijn volgens hen dat er meer administratie is en dat de kosten voor zowel oprichting als administratie hoger zijn dan bij een eenmanszaak. Het grootste voordeel voor alle bevroegde personen is dat het privé-vermogen van het vennootschapsvermogen gescheiden is, waardoor het gezin beter beschermd wordt tegen een faillissement. Volgens Guy D. levert deze scheiding van vermogens ook fiscale voordelen op doordat er minder discussies zijn met de fiscus in vergelijking met de eenmanszaak. Bij een eenmanszaak is er geen duidelijke scheiding tussen privé-vermogen en de handelszaak, waardoor de fiscus weigert bepaalde kosten volledig te aanvaarden. Een ander nadeel aan de vennootschap is dat wanneer een echtgenoot iets uit het patrimonium wil verkopen, de meerwaarde zeer zwaar belast wordt. Zo ontstaan er problemen wanneer men dringend geld nodig heeft zowel voor eigen gebruik als om de kinderen te helpen, aldus Jacqueline S.

Uit de gesprekken met de geïnterviewden blijkt dat echtgenoten een vennootschap tussen echtgenoten over het algemeen positief ervaren en dat de werking van de vennootschap vlot verloopt. De ongelijke verdeling van aandelen of het feit dat slechts een van de echtgenoten zaakvoerder of bestuurder is, levert geen problemen op zolang er geen echtelijke problemen

ontstaan. Wanneer dit het geval is, ontstaan er problemen en zeker als een van de echtgenoten meer macht heeft zoals bij de NV. van Jacqueline S. De ex-echtgenoot bestuurdde de vennootschap alleen en had tot doel om uit alle handelingen eigen voordeel te behalen. Het lijkt mij dan ook beter dat de echtgenoten rekening houden met problemen in de toekomst en dat zij bij het oprichten van de vennootschap beschermingsclausules in de statuten opnemen. Dit kan ze veel leed in de toekomst besparen.

Algemeen besluit

Wanneer echtgenoten samenwerken in een vennootschap zijn er allerlei dingen waarin hun situatie verschilt ten opzichte van andere personen die in een vennootschap werken waartussen geen huwelijksband bestaat. Deze verschillen komen voort uit het feit dat bij vennootschappen met echtgenoten zowel het huwelijksvermogensrecht als het vennootschapsrecht van toepassing is. Het blijkt dat voor het verwerven van aandelen het huwelijksvermogensrecht een belangrijke rol speelt. Het vermogen waaruit de inbreng gebeurt, bepaalt wie aandeelhouder is. Het huwelijksstelsel is dus medebepalend voor het aandeelhouderschap, vermits het aantal vermogens wordt bepaald door het stelsel.

Het stelsel van scheiding van goederen levert de minste problemen op. Elk van de echtgenoten heeft een eigen vermogen en kan daaruit zelfstandig een inbreng doen om aandelen te verwerven. Deze aandelen zullen tot het eigen vermogen van de echtgenoten behoren. Toch kan de echtgenoot niet alles inbrengen wat hij wil, want in de wet zijn bepalingen opgenomen over goederen die niet mogen ingebracht worden.

In het wettelijk stelsel bestaan er drie verschillende vermogens. Wanneer de inbreng gebeurt uit het eigen vermogen van een van de echtgenoten zijn de aandelen eigen aan de echtgenoten. Een andere mogelijkheid is dat de inbreng gebeurt uit het gemeenschappelijk vermogen, waardoor de aandelen gemeenschappelijk zijn. In de praktijk blijkt dat het stelsel van scheiding van goederen in zuivere vorm minder voorkomt dan het wettelijk stelsel. Toch blijkt dat echtgenoten in een vennootschap meestal eigen aandelen bezitten. Dit komt doordat er gelden verkregen voor het huwelijk of geërfd gelden, gebruikt worden om aandelen te verwerven.

Wanneer de echtgenoten eenmaal de aandelen hebben verworven dan stelt zich het probleem wie de aandelen mag beheren en welke de rechten zijn van

die echtgenoot. Uit de literatuurstudie blijkt dat het bestuur van de aandelen duidelijk afgelijnd is. Als een echtgenoot eigen aandelen heeft dan is er geen probleem. De echtgenoot beheert deze aandelen autonoom en exclusief zonder tussenkomst van de andere echtgenoot. Gemeenschappelijke aandelen daarentegen worden door beide echtgenoten beheerd of concurrentieel bestuur genoemd. Ook op het bestuur heeft het huwelijkstelsel een invloed. Bij het wettelijk stelsel zijn de vermogensrechten altijd gemeenschappelijk of het nu gaat over gemeenschappelijke aandelen of eigen aandelen. Wanneer we naar vennootschappen met echtgenoten kijken zien we dat de gemeenschappelijke aandelen meestal door een van de echtgenoten wordt beheerd. Hierdoor bezit deze echtgenoot meer macht dan de andere. In dit soort vennootschap komen vooral aandelen op naam voor waardoor de aandeelhouder vrij kan beschikken over de lidmaatschapsrechten ongeacht het huwelijksstelsel.

Er wordt dikwijls gezegd dat de echtgenoten vrij een inbreng kunnen doen van eigen goederen, maar dit geldt niet voor alle goederen. De wetgever heeft bepalingen in de wet ingebouwd waardoor de toestemming van de andere echtgenoot nodig is. Dit is om de belangen van het gezin te beschermen. Een van deze bepalingen is dat een echtgenoot de gezinswoning niet kan inbrengen zonder de toestemming van de andere echtgenoot. Uit de literatuurstudie blijkt dat de bescherming die het huwelijksvermogensrecht geeft aan deze woning wegvalt als deze in de vennootschap wordt ingebracht. Toch kunnen allerlei maatregelen en beschermingsclausules worden genomen waardoor er toch een zekere bescherming is.

In de praktijk lijkt dit niet haalbaar en wordt ook niet altijd aanvaard door de rechtspraak. Daarom is het beter om de gezinswoning niet in de vennootschap in te brengen. De gezinswoning geniet dan de bescherming vanuit het huwelijksvermogensrecht en de fiscale voordelen.

Gedurende het bestaan van de vennootschap kan een einde komen aan het huwelijk. Wanneer de echtgenoten besluiten om te scheiden kunnen, zijn er verschillende regelingen die kunnen getroffen worden.

Een eerste middel is dat een van de echtgenoten besluiten de aandelen onder elkaar te verdelen of eventueel aan een echtgenoot over te dragen zonder tussenkomst van een rechter. Uit de literatuur blijkt dat de goederen die ingebracht zijn voor het verkrijgen van de aandelen niet in aanmerking komen voor verdeling. Op deze goederen is niet meer het huwelijksvermogensrecht van toepassing omdat zij door de inbreng tot het vennootschapsvermogen behoren. Het enige wat de echtgenoten kunnen verdelen zijn de aandelen. Bij de verdeling moeten de echtgenoten rekening houden met wat in de statuten is geschreven. Hoe ver deze statuten gaan, is afhankelijk van het soort vennootschap. Voor de BVBA. zijn er reeds in de wet beperkingen opgenomen die men in de statuten kan verstrengen door bijkomende clausules op te nemen. Uit de praktijk blijkt dat in de NV. clausules kunnen worden opgenomen die de overdracht van de aandelen kan beperken. Men kan echter niet zeggen dat de overdracht van aandelen in de NV. en BVBA. op dezelfde manier kan worden beperkt. In de BVBA. zal altijd een betere bescherming voor de aandelen zijn dan in de NV.

Wanneer een van de twee echtgenoten de samenwerking in de vennootschap onmogelijk maakt, kan de andere naar de rechtbank gaan en de gedwongen overname of overdracht vragen. Uit de praktijk blijkt dat de echtgenoten dit te allen tijde proberen te vermijden omdat er grote onzekerheid bestaat over de uitkomst van de rechtzaak. Deze procedure schrikt veel vennoten af en daarom gaan de echtgenoten bij het bestaan van een conflict een minnelijke schikking proberen te bereiken.

Wanneer de realiteit aan de literatuur wordt getoetst, kan worden bemerkt dat er bij de oprichting weinig aandacht wordt besteed aan mogelijke problemen in de toekomst. In de ondervraagde vennootschappen met echtgenoten bleek

dat er nergens beschermingsclausules in verband met het bestuur van de vennootschap werden opgenomen in de statuten. Dit doet de vraag rijzen of de mensen die meehelpen de vennootschap op te richten, zoals de notaris de echtgenoten niet moet wijzen op de mogelijke problemen.

De echtgenoten die gewaarschuwd zijn, zullen hier rekening kunnen mee houden bij de oprichting van een vennootschap. Ze kunnen bijvoorbeeld beschermingconstructies inbouwen zodat anticiperen op mogelijke moeilijkheden vergemakkelijkt wordt. Ook kunnen de echtgenoten clausules opnemen in de statuten die de overdracht van aandelen aan derden beperken of clausules in verband met het bestuur. Wanneer deze clausules zijn ingebouwd kan er niet zo vlug misbruik van de macht worden gemaakt en nog ergere problemen voorkomen.

Lijst van geraadpleegde werken

Baeteman, G., (1985) "De bescherming van de gezinswoning", *Tijdschrift privaatrecht*, 335-382

Ballon, L. et al. (2004) "Codex economie", Die Keure, Brugge

Bouckaert, F. (2000) "Notarieel vennootschapsrecht", in *N.V. en B.V.B.A. deel 1*, Reeks "Notarieel recht", Kluwer, Antwerpen

Braeckmans, H. (1996) "Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gerechtelijke ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E. *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, Maklu Uitgevers, Antwerpen – Apeldoorn

Cartuyvels, B. (1996) "Les règles des régimes matrimoniaux applicables aux apports en société", in Renchon, J-L. (ed.), *Les Sociétés et le patrimoine familial : convergences et confrontations*, Bruylant, Brussel

Cerfontaine, J. en Van Caneghem, L. (1996) "Nieuwe regelingen inzake aandelen" ", in Braeckmans, H. en Wymeersch, E., *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1995*, Maklu Uitgevers, Antwerpen – Apeldoorn

De vennootschapswetten van 13 april 1995 (1996), *Rechtskundig Weekblad*, nr.43, 1484

De Wulf, C. (1992) 'Patrimoniumvennootschappen versus familiaal vermogensrecht', *Tijdschrift voor notarissen*, 521-535

Du Mongh, J. (1997), "Oprichting van een vennootschap tijdens het huwelijk, beperkingen vanuit primair huwelijksregime. Oprichtingsaansprakelijkheid", *Tijdschrift voor privaatrecht* 1997, 73-125

Du Mongh, J. (2003) *De erfovergang van aandelen*, Intersentia, Antwerpen

Du Mongh, J. (2003) "Vennootschap en huwelijk. Enkele familiaalvermogensrechterlijke bedenkingen", in Tilleman, B. et al. (ed.), *De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen*, nr.8 Reeks "Recht en onderneming", Die Keure, Brugge

Geerts, G. et al. (1984) *Van Dale: Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*, Van Dale Lexicografie, Utrecht/Antwerpen

Gerlo, J. (2001) *Huwelijksvermogensrecht*, Die Keure, Brugge

Lievens, J. (1995) *De reparatiewet vennootschapsrecht: een commentaar bij de wet van 13 april 1995*, Mys & Breesch, Gent

Lycaeus juridisch woordenboek (online) (geraadpleegd op 4 februari 2007)
Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres
<URL:<http://www.juridischwoordenboek.be/>>

Sagaert, V. (2004) 'Zakelijke subrogatie. De verkenning van een algemeen beginsel in het vermogensrecht', (online) (geraadpleegd op 15 mei 2007)
Dit document is consulteerbaar op het volgende webadres
<URL:<http://www.law.kuleuven.ac.be/jura/40n2/sagaert.html>>

Swinnen, S. (2001) "Gedwongen overdracht en overname van aandelen in vennootschappen: een succesverhaal?", Diepenbeek

Tilleman, B. (1997) "Ontbinding van vennootschap", nr.10, *Reeks Rechtspersonen en vennootschapsrecht*, Biblo, Kalmthout

Tilleman, B. en Van Soligne, G., "De uittreding en uitsluiting", *Tijdschrift voor Privaat Recht*, 2000, 702

Van Der Meersch, B. (1995-1996) "Geldt de bescherming van gezinswoning ook nog na inbreng ervan in een vennootschap?", noot 5 onder Rb. Mechelen 5 oktober 1992, *Rechtskundig Weekblad*, 885-888

Van Heuverswyn, C. (2004) "Het wegvallen van de bescherming van de gezinswoning en huisraad", in Verbeke, A. et al. (ed.), *Vermogensplanning met effect bij leven: Huwelijk en samenwoning*, De Boeck en Larcier, Brussel, 79-85

WaÛters, B. (2000) *Aandelen en echtscheiding*, Maklu, Antwerpen

Weyts, L. (1980) *Vennootschappen met echtgenoten*, Kluwer, Antwerpen

Rechtspraak

Kh. Brussel 5 maart 1954, Jur.Comm.Brux., 1954, 251

Cass. 15 mei 1970, Rev.not.b., 1972, 220

Rb. Kortrijk 12 september 1991, R.W. 1991-1992, 682

Rb. Mechelen 5 oktober 1992, R.W 1995-96, 884

Rb. Luik, 28 februari 1994, Revue de Jurisprudence de Liège, Mons et Bruxelles, 1994, 679

Rb. Nijvel 26 juli 1994, T.R.V. 1994, 530 met noot M.W

Kh. Leuven 28 november 1996, T.R.V 1997,108

Rb. Luik 12 januari 1998, Rev. Prat. soc. 1998, 421

Rb. Gent 21 januari 1998, T.R.V⁷⁵. 1998, 525, noot Waûters, B.

Rb. Gent 25 september 2001, T.G.R. 2001, 343

Wetsartikelen

Artikel 124 Burgerlijk Wetboek

Artikel 215 Burgerlijk Wetboek

Artikel 217 Burgerlijk Wetboek

Artikel 534 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1096 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1109 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1400 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1401 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1417 Burgerlijk Wetboek

Artikelen 1418-1420 Burgerlijk Wetboek

Artikel 1425 Burgerlijk Wetboek

Artikel 45 Vennootschapswet

Artikel 130 Vennootschapswet

Artikel 179 Vennootschapswet

Artikel 249 Vennootschapswet

Artikel 334 Vennootschapswet

Artikel 340 Vennootschapswet

Artikel 510 Vennootschapswet

⁷⁵ Tijdschrift voor Rechtspersoon en Vennootschap

Artikel 636 Vennootschapswet

Artikel 642 Vennootschapswet

Artikel 643 Vennootschapswet

Artikel 584 Gerechtelijk wetboek

Bijlagen

Bijlage I: vragenlijsten

Bijlage II: interviews

Bijlage I

Vragenlijst boekhouder

Vragenlijst notaris

Vragenlijst vennoten

Vragenlijst boekhouder

1. Bepaalt het huwelijksstelsel de manier waarop u te werk gaat bij het oprichten van een vennootschap?
2. Als twee echtgenoten een vennootschap wensen op te richten, raadt u dan een bepaald soort vennootschap aan?
3. Geeft u een bepaald advies over de oprichting, de verdeling van aandelen of andere aspecten?
4. Laat u de mensen volledig vrij wat zij inbrengen of helpt u bij het samenstellen van het kapitaal?
5. Is het aan te raden om een vennootschap tussen echtgenoten op te richten zonder inmenging van andere vennoten of is het beter om meerdere vennoten op te nemen?
6. Zou u aanraden om de gezinswoning in de vennootschap te brengen? Verandert deze raad als de gezinswoning voor beroepsdoeleinden wordt gebruikt in de vennootschap?
7. Is het mogelijk om de woning te verkopen wanneer deze in de vennootschap zit?
8. Vindt u een vermogenstransfer (schenking) tussen echtgenoten goed en zou u dit adviseren wanneer één echtgenoot een tekort heeft aan eigen middelen?
9. Welke taak heeft u bij een vereffening en verdeling van de vennootschap?

10. Hebt u een bepaalde voorkeur om de bezoldiging van de vennoten/bestuurders/zaakvoerders in een vennootschap tussen echtgenoten te regelen?

Vragenlijst notaris

1. Bepaalt het huwelijksstelsel de manier waarop u te werk gaat bij het oprichten van een vennootschap?
2. De manier waarop een vennootschap tussen echtgenoten worden opgericht verschilt deze van de oprichting van een vennootschap tussen zakenpartners? Zijn er punten waar er speciale aandacht aan moet worden besteed?
3. Zou u aanraden om de gezinswoning in de vennootschap te brengen?
4. Raad u aan om clauses in de statuten op te nemen die het bestuur van de vennoten beperken zoals de meerhandtekeningsclausule?
5. Kunnen er bepaalde regels in de statuten worden opgenomen die bescherming bieden in geval van echtscheiding? Welke?
6. Kunnen er clauses worden opgenomen in de statuten om de gezinswoning te beschermen?
7. Welke taak heeft u bij een vereffening en verdeling van de vennootschap?

Vragenlijst vennoten

1. Welk soort vennootschap heeft u?
2. Hoeveel vennoten telt de vennootschap?
3. Onder welk huwelijksstelsel bent u getrouwd?
4. Hoe hebt u de aandelen van de vennootschap verkregen? Via inbreng voor de oprichting van de vennootschap na het huwelijk of door erfenis?
5. Wat is de reden dat u een vennootschap heeft opgericht?
6. Bezit u en uw partner de meerderheid van de aandelen? Zijn de aandelen gemeenschappelijk of eigen aan een van de partners?
7. Is de gezinswoning in de vennootschap ingebracht? Wie van de echtgenoten is eigenaar?
8. Zijn u en uw echtgenoot statutair benoemd als zaakvoerder of verkozen als bestuurder?
9. Zijn er clausules opgenomen in de statuten die het bestuur van de vennoten beperken zoals samen optreden?
10. Zijn er bepalingen in de statuten opgenomen die dingen regelen in geval van echtscheiding?
11. Zijn er regelingen getroffen voor de kinderen met het oog op de toekomst?

12. Hoe gebeurt de bezoldiging van de bestuurders in de NV.?
13. Wat vindt u de voor- en nadelen van een vennootschap?
14. Zijn er clausules in de statuten opgenomen om de gezinswoning te beschermen of andere beschermingen?
15. Uw echtgenoot is uit de vennootschap gestapt, hoe is dit in zijn werk gegaan? Was er een specifieke verdeling? Is de vennootschap vereffend?
16. Is er bij de verdeling een rechter tussengekomen? Was er een gedwongen overdracht of overname van aandelen?

Bijlage II

Interview 1: boekhouder

Interview 2: notaris

Interview 3: Descarto NV.

Interview 4: Jacqueline Schiffeleers

Interview 5: Confidus BVBA.

Interview 1

Naam: Marnix Slingers

Functie: dossierverantwoordelijke

Plaats: accountancykantoor Fiducial te Sint-Truiden

Datum: 4 april 2007

1. Bepaalt het huwelijksstelsel de manier waarop u te werk gaat bij het oprichten van een vennootschap?

Nee, voor het oprichten van een vennootschap heeft het voor mij weinig belang van welk vermogen de gelden of goederen voor de inbreng afkomstig zijn. Ik vraag het wel aan de mensen om achteraf misverstanden te vermijden. Het huwelijksstelsel is wel belangrijk bij een vereffening van de vennootschap.

2. Als twee echtgenoten een vennootschap wensen op te richten, raadt u dan een bepaald soort vennootschap aan?

Dit is afhankelijk van de activiteit die de echtgenoten beoefenen. Wanneer men een vennootschap wenst op te richten om een hoofdberoep uit te oefenen is het beter om een vennootschap op te richten met een hoger geplaatst kapitaal zoals een naamloze vennootschap of BVBA. Wanneer de zaak niet veel kapitaal vraagt en de vennootschap bestaat enkel uit de twee echtgenoten dan raad ik aan om een BVBA. op te richten omdat het kapitaal bij dit soort vennootschap niet zo hoog moet zijn, maar ook omwille van het familiaal karakter van deze vennootschapvorm. In de praktijk gaat het meestal om kleine handelszaken die bestaan uit een vestigingsplaats.

Het komt ook voor dat een van de echtgenoten een bijberoep uitoefent. Deze beroepsinkomsten worden bij de andere inkomsten geteld waardoor de echtgenoten in een hogere belastingschaal terechtkomen. De extra inkomsten zouden dan bijna volledig naar de fiscus gaan. Ik raad dan ook aan om een commanditaire vennootschap op aandelen op te richten omdat

men hier kan werken met stille en werkende vennoten. Deze vennootschap heeft als hoofddoel een fiscaal voordeel te behalen. De echtgenoot die het bijberoep uitoefent wordt de werkende vennoot terwijl de andere partner stille vennoot wordt.

3. Geeft u een bepaald advies over de oprichting, de verdeling van aandelen of andere aspecten?

Als boekhouder geef ik weinig advies over hoe de echtgenoten een vennootschap moeten oprichten. Dit laat ik aan de notaris over die de meer juridische en praktische kant van de oprichting uitlegt en regelt. Wel geef ik advies over hoe men de aandelen het best kan verdelen. Wanneer de vennootschap wordt opgericht tussen man en vrouw dan raad ik aan om de aandelen zo evenwichtig mogelijk te verdelen om latere problemen te vermijden. Wanneer beide echtgenoten als zaakvoerder of bestuurder actief zijn in de vennootschap kan men ieder best vijftig procent van de aandelen toekennen of de ene echtgenoot iets meer dan de andere bijvoorbeeld 48%-52%. Dit is niet altijd mogelijk vermits de ene echtgenoot meer gelden kan inbrengen dan de andere waardoor deze echtgenoot meer aandelen verwerft. Om problemen te vermijden, is het aan te raden dat geen van de echtgenoten drievierde van de aandelen bezit want dat betekent dat hij de volledige macht heeft. Deze kan dan alles beslissen in de vennootschap zonder dat de andere daarmee akkoord is.

4. Laat u de mensen volledig vrij wat zij inbrengen of helpt u bij het samenstellen van het kapitaal?

Er zijn twee mogelijkheden om het kapitaal samen te stellen. In de eerste plaats kan er een bestaande eenmanszaak worden ingebracht. Deze wordt meestal volledig ingebracht en wordt eventueel aangevuld met extra gelden. In de tweede situatie richten de echtgenoten een nieuwe vennootschap op die start met een activiteit. Hier kan zowel een inbreng zijn in natura of in geld. Het is echter aan te raden om zo weinig mogelijk onroerende goederen in te brengen. Zeker wanneer deze onroerende

goederen niet echt nodig zijn voor de werking van de vennootschap. Onroerende goederen probeert men best om binnen de privé te houden. Bij verkoop van een onroerend goed om meer liquide middelen te hebben in de vennootschap, zal de vennootschap vennootschapsbelasting moeten betalen op de meerwaarde van het onroerend goed.

5. Is het aan te raden om een vennootschap tussen echtgenoten op te richten zonder inmenging van andere vennoten of is het beter om meerdere vennoten op te nemen?

Dit hangt af van de activiteit die de vennootschap gaat uitoefenen, maar ook van de personen die de vennootschap gaan oprichten. Wanneer beide echtgenoten beslissen om samen een vennootschap op te richten om bijvoorbeeld een kleine supermarkt uit te baten die zes dagen per week geopend is en de vrouw wil parttime werken om ook tijd te hebben voor de kinderen dan raad ik aan om een extra vennoot toe te laten die een deel werk voor zijn rekening neemt. Soms geef ik de raad om een externe vennoot toe te laten tot de nieuwe vennootschap die al een zekere ervaring heeft met vennootschappen en die dan na enkele jaren, wanneer de vennootschap op punt staat, uittreedt.

6. Zou u aanraden om de gezinswoning in de vennootschap te brengen? Verandert deze raad als de gezinswoning voor beroepsdoeleinden wordt gebruikt in de vennootschap?

Ik ben volledig tegen de inbreng van de gezinswoning in de vennootschap, ook al wordt ze voor een gedeelte gebruikt voor beroepsdoeleinden. Een uitzondering is echter als men alle onroerende goederen samenbrengt in een patrimoniumvennootschap, maar enkel als er meerdere onroerende goederen zijn. Wanneer de echtgenoten slechts een woning bezitten, is het fiscaal nadelig om de gezinswoning in te brengen. Er zijn twee nadelen bij de inbreng in de vennootschap. Enerzijds zullen de echtgenoten een huur voor de gezinswoning moeten betalen aan de vennootschap voor het gebruik van de gezinswoning. Anderzijds wordt men beschouwd als een

gemengde BTW-plichtige. De beroepsactiviteiten zijn onderworpen aan het BTW-stelsel terwijl op de verhuring geen BTW is verschuldigd. Een gemengde BTW-plichtige valt onder een complex systeem met vele discussies met de fiscus tot gevolg en meestal zal BTW moeten worden terugbetaald. Voor de echtgenoten zelf is het niet zo interessant omdat ze bij een inbreng de wettelijke bescherming verliezen en ze nog weinig controle over de woning hebben.

Daarom is het niet aan te raden om de enige woning in de vennootschap in te brengen, zeker niet als de echtgenoten van plan zijn ooit hun huis te verkopen. Het kan wel interessant zijn om een tweede woning in te brengen in de vennootschap als de echtgenoten die maar enkele weken per jaar bewonen en voor de overige weken verhuren of heel het jaar verhuren.

7. Is het mogelijk om de woning te verkopen wanneer deze in de vennootschap zit?

Er bestaat een mogelijkheid om de gezinswoning te verkopen. Dit kan beslist worden door beide echtgenoten wanneer elk de helft van de aandelen bezit, maar wanneer een van de echtgenoten de meerderheid (drievierde) beschikt dan kan deze beslissen om te verkopen zonder medeweten of toestemming van de andere echtgenoot.

De ingebrachte woning verkopen is meestal een kostelijke zaak. Wanneer de woning wordt ingebracht, zal de vennootschap de investering afschrijven. Dit betekent dat de boekhoudkundige waarde van het huis daalt, terwijl in werkelijkheid de waarde van een huis meestal toeneemt. Bij de verkoop van het huis zal de vennootschap dan ook belast worden op de meerwaarde die gerealiseerd wordt.

8. Vindt u een vermogenstransfer (schenking) tussen echtgenoten goed en zou u dit adviseren wanneer één echtgenoot een tekort heeft aan eigen middelen?

In de praktijk komt het zeer dikwijls voor dat een van de echtgenoten een handgift geeft aan de andere zodat deze ook een deel van de aandelen bezit. Een schenking komt veel minder voor omdat de echtgenoten dan schenkingsrechten moeten betalen. Voor de bewijskracht van de aandelen is een schenking beter. De schenking gebeurt via een onderhandse akte bij de notaris.

9. Welke taak heeft u bij een vereffening en verdeling van de vennootschap?

De boekhouder houdt de boekhouding bij, maar begeleidt in meerdere gevallen de vereffenaar van de vennootschap. In de statuten wordt meestal de vereffenaar aangeduid, dikwijls de zaakvoerder en deze weet onvoldoende over de vereffening, daarom laat hij zich bijstaan door de boekhouder.

De boekhouder zorgt ervoor dat de verkoop van de activa in de boekhouding terechtkomt en dat de activa die de vennoten wensen te behouden aan de vennootschap worden onttrokken. Daarna moeten de vennoten zorgen dat de schulden die de vennootschap had, worden terugbetaald. De boekhouder zorgt ervoor dat de boekhouding wordt afgehandeld, maar de uiteindelijke ontbinding gebeurt door de notaris. Deze zal de vereffening ook laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

10. Hebt u een bepaalde voorkeur om de bezoldiging van de vennoten/bestuurders/zaakvoerders in een vennootschap tussen echtgenoten te regelen?

Dit is afhankelijk van de situatie van de vennoten. Wanneer deze vennoten hun activiteit als hoofdberoep hebben dan wordt er meestal een bezoldiging voorzien voor de vennoten. Indien de vennoten geen extra inkomen nodig hebben dan wordt meestal op het einde van het jaar een dividend uitgekeerd.

Interview 2

Naam: Guy Vandersmissen

Functie: notaris

Waar: notariaatkantoor Vandersmissen te Tongeren

Datum: 23 april 2007

1. Bepaalt het huwelijksstelsel de manier waarop u te werk gaat bij het oprichten van een vennootschap?

Ja, vermits het huwelijksstelsel een belangrijke rol speelt bij de oprichting en verdeling van de aandelen. Het huwelijksstelsel bepaalt de aansprakelijkheid en van wie de schuldeisers de schulden kunnen terugvragen. Een vennootschap wordt dikwijls opgericht voor risicovolle activiteiten. Bij het wettelijke stelsel zullen beide echtgenoten gevraagd worden om hun handtekening onder de oprichtingsovereenkomst te zetten, zelfs in het geval van een eenhoofdige BVBA. Omdat de bank zekerheid wil omtrent de schulden. Bij het wettelijke stelsel zijn de beroepsinkomsten gemeenschappelijk, maar ook de geldelijke tegenwaarde van de aandelen. Het andere huwelijksstelsel is het stelsel van scheiding van goederen. Soms willen echtgenoten hun huwelijkscontract wijzigen bij de oprichting van de vennootschap. Dit zorgt voor problemen omdat een grote wijziging van het huwelijkscontract vijf tot zes maanden duurt en zo lang kunnen de oprichters niet wachten. Het huwelijksstelsel bepaalt ook of de echtgenoot tot de vennootschap kan toetreden. Bij bepaalde beroepen moet er erkenning zijn en om tot de vennootschap te mogen toetreden heeft de echtgenote deze nodig als men gehuwd is onder het wettelijk stelsel. Dit is geen probleem bij een scheiding van goederen.

2. De manier waarop een vennootschap tussen echtgenoten wordt opgericht verschilt deze van de oprichting van een vennootschap tussen zakenpartners? Zijn er punten waar er speciale aandacht aan moet worden besteed?

Ja, de oprichting van een vennootschap tussen echtgenoten wordt anders geregeld als deze tussen derden of onbekenden. De meeste vennootschappen zullen eerder persoonsgebonden vennootschappen zijn dan kapitaalvennootschappen. Deze vennootschapsvormen hebben als voordeel dat de overdracht van aandelen moeilijker is. Bij de opstelling van de statuten zullen er ook minder veiligheidsclausules worden opgenomen dan bij een vennootschap tussen zakenpartners. Er is hier wel een trend tot verandering omwille van de vele echtscheidingen.

Een ander probleem dat zich stelt, is dat de fiscus een vennootschap kan herkwalficeren. Hij kijkt naar niet alleen naar de juridische realiteit, maar ook naar de economische realiteit. Dit is om te voorkomen dat er misbruik van de vennootschap zou gemaakt worden voor fiscale redenen.

Het belangrijkste verschil is dat in een vennootschap tussen echtgenoten de privé duidelijk moet te onderscheiden zijn van het vennootschapsvermogen.

3. Zou u aanraden om de gezinswoning in de vennootschap te brengen?

Nee, de gezinswoning blijft best uit de vennootschap. Ten eerste omdat de echtgenoten de bescherming vanuit het primair huwelijksvermogensrecht verliezen. Als tweede zijn er de fiscale nadelen. Sinds 1 januari 2007 is de gezinswoning vrijgesteld van successierechten, wat zeker een fiscaal voordeel oplevert. Dit verliezen de echtgenoten als ze hun gezinswoning inbrengen. Een ander nadeel is dat de echtgenoten niet van een voordelig kadastraal inkomen van de woning genieten als ze kinderen ten laste hebben. Vervolgens zijn de intresten van de lening die de vennootschap aangaat hoger dan deze voor leningen voor particulieren. Ten slotte wordt de gezinswoning bij de inbreng als een vermogenselement van de vennootschap beschouwd waardoor deze wordt afgeschreven. De latere meerwaarde zal dan bij verkoop zwaar belast worden.

4. Raad u aan om clauses in de statuten op te nemen die het bestuur van de vennoten beperken zoals de meerhandtekeningsclausule?

In bepaalde gevallen kan deze clausule aan te raden zijn. Ik raad het meestal aan waar een van de echtgenoten maar een klein deel van de aandelen bezit, maar dan een meerhandtekeningsclausule vanaf een bepaald bedrag, want anders kan er demotivatie ontstaan bij degene die het meeste aandelen bezit. Toch moet men opletten dat de werking van de vennootschap niet te veel wordt bemoeilijkt.

5. Kunnen er bepaalde regels in de statuten worden opgenomen die bescherming bieden in geval van echtscheiding? Welke?

Dit hangt af van de vorm van de vennootschap. In een NV. kunnen de oprichters beslissen om een syndicataire overeenkomst afsluiten om de overdracht van de aandelen te beperken. Deze overeenkomst wordt best geregistreerd bij de notaris en de hypotheek laten overschrijven omdat derden dan verondersteld worden het bestaan van dit contract te kennen. Deze syndicataire overeenkomst kan niet in een BVBA. worden afgesloten. Er kunnen clauses in de statuten opgenomen worden die moeten voorkomen dat een van de echtgenoten de aandelen vrij kan overdragen zoals het voorkeepsrecht. Ze kunnen een statutaire bestuursregeling opnemen of vermeldingen opnemen voor een gekwalificeerde meerderheid. De echtgenoten kunnen nooit op voorhand regelingen opnemen in een overeenkomst die een eventuele scheiding in de toekomst moet regelen. Dit is bij wet verboden.

6. Kunnen er clauses worden opgenomen in de statuten om de gezinswoning te beschermen?

Ik gebruik geen clauses die de gezinswoning een bescherming bieden. Als men te veel clauses opneemt wordt dit door de rechtbank niet aanvaardt omdat dit de rechten van de schuldeisers zou kunnen beperken. Ook de banken willen deze clauses niet. Een ander principe dat geldt, is dat de goederen uit de vennootschap verhandelbaar moeten blijven. Als laatste

moeten de oprichters er rekening mee houden dat het primair huwelijksvermogensrecht prioritair is op het vennootschapsrecht.

7. Welke taak heeft u bij een vereffening en verdeling van de vennootschap?

De vereffeningprocedure is gewijzigd door de wet van 2 juli 2006. Dit is vooral gedaan om het lot van de schuldeisers te verbeteren. Voorheen werden ze niet ingelicht over de procedure, ook wisten zij niets over de handelingen die de vereffenaar stelden. De nieuwe wet moet ervoor zorgen dat de schuldeisers meer informatie krijgen over de vereffening. De belangrijkste taak van de notaris bij de vereffening, is de afsluiting van de vereffening in een akte. De notaris maakt deze akte op en zorgt ervoor dat deze gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad.

Interview 3

Naam: Guy D.

Functie: afgevaardigd bestuurder van een NV.

Datum: 18 april 2006

1. Welk soort vennootschap heeft u?

Een naamloze vennootschap opgericht in 1980. De activiteit van de vennootschap is de uitbating van een handelszaak in schoenen en sportartikelen.

2. Hoeveel vennoten telt de vennootschap?

De NV. bestaat uit drie vennoten, namelijk beide echtgenoten en een boekhouder. De samenstelling van de vennootschap zal in de komende jaren veranderen doordat de twee dochters die ook actief zijn in de vennootschap zullen toetreden. De echtgenoot-bestuurders worden een jaartje ouder en willen binnen enkele jaren op pensioen gaan.

3. Onder welk huwelijksstelsel bent u getrouwd?

Onder het stelsel van gemeenschap van goederen.

4. Hoe hebt u de aandelen van de vennootschap verkregen? Via inbreng voor de oprichting van de vennootschap na het huwelijk of door erfenis?

De vennootschap is opgericht in 1980, verschillende jaren na het huwelijk. Ik baatte een eenmanszaak uit en die is in 1980 omgevormd tot een NV.

5. Wat is de reden dat u een vennootschap heeft opgericht?

In die tijd was het mode om een eenmanszaak om te vormen tot een vennootschap omdat dit fiscale voordelen opleverde, maar ook omdat het beveiliging inhield van het privé-vermogen van de echtgenoten. De echtgenoten hebben er voor gekozen om een NV. op te richten omdat men in dit soort vennootschap aandelen aan toonder kon overdragen. Dit werd

als een voordeel beschouwd naar de toekomst toe voor de kinderen. Doordat de aandelen aan toonder op 1 januari 2008 worden afgeschaft, werden alle aandelen reeds op naam gezet.

Een andere reden dat de vennootschap werd opgericht, was om het voortbestaan van de zaak te garanderen. Een handelszaak die duidelijk afgelijnd zit in een vennootschap is makkelijker over te geven aan een collega indien de kinderen de zaak niet wilden verder zetten. Dit is niet het geval en de NV. geeft de kinderen de mogelijkheid om de zaak te laten groeien en eventueel een nieuwe winkel te openen.

6. Bezit u en uw partner de meerderheid van de aandelen? Zijn de aandelen gemeenschappelijk of eigen aan een van de partners?

Beide partners bezitten de meerderheid van de aandelen. Zij met hun twee bezitten bijna alle aandelen, behalve het ene aandeel dat aan de boekhouder toebehoort. De man bezit 80 % van de aandelen terwijl de vrouw 19% van de aandelen bezit. De aandelen van de man zijn eigen omdat deze verkregen zijn voor de inbreng van de eenmanszaak. De aandelen van de vrouw zijn verkregen doordat de echtgenoot deze aandelen geschonken heeft aan haar.

7. Is de gezinswoning in de vennootschap ingebracht? Wie van de echtgenoten is eigenaar?

Neen, want alle privé-goederen zijn buiten de vennootschap gehouden. Deze goederen wilde de echtgenoten beschermen en buiten een eventueel faillissement van de handelszaak houden.

8. Zijn u en uw echtgenoot statutair benoemd als zaakvoerder of verkozen als bestuurder?

Beide echtgenoten zijn door de algemene vergadering verkozen tot bestuurder. De man is benoemd als afgevaardigd bestuurder. Beide zijn wel benoemd tot bestuurder voor het leven. De taken van de vrouw zijn de aankoop van schoenen voor vrouwen en in het weekend meehelpen in de

winkel. De echtgenoot houdt zich bezig met het dagelijks beleid, de administratie en de aankoop van alle sportartikelen.

9. Zijn er clausules opgenomen in de statuten die het bestuur van de vennoten beperken zoals samen optreden?

Doordat de man meer dan drievierde van de aandelen bezit heeft hij volledige beslissingsmacht. Wanneer hij zijn handtekening onder een contract plaats is de vennootschap gebonden. De vrouw kan de beslissing van haar echtgenoot niet blokkeren. Dit is bij de oprichting van de vennootschap zo gekozen omdat de eenmanszaak oorspronkelijk van de man was.

10. Zijn er bepalingen in de statuten opgenomen die dingen regelen in geval van echtscheiding?

Neen, in die tijd werd er totaal geen rekening gehouden met een mogelijke echtscheiding. Een vennootschap werd enkel opgericht met een fiscaal doel en een beschermingsdoel in geval van faillissement.

11. Zijn er regelingen getroffen voor de kinderen met het oog op de toekomst?

Voorlopig is er nog niets geregeld, maar het is wel de bedoeling om dit jaar aan de opvolging te denken en eventueel de twee dochters aandeelhouders te laten worden. Op dit moment zijn beide dochters in loondienst hoewel dit een dure manier is. Toch vinden we dit beter omdat we vroeger niet wisten wat onze dochters gingen doen. Ze zijn beide getrouwd en hun echtgenoten hebben allebei een baan in Brussel. Er bestond altijd de mogelijkheid dat de dochters de zaak niet verder wilde doen of dat zij verhuisden naar een andere stad. Doordat onze dochters in loondienst zijn, kunnen zij wanneer zij stoppen nog altijd genieten van de sociale zekerheid.

12. Hoe gebeurt de bezoldiging van de bestuurders in de NV.?

Beide echtgenoten ontvangen iedere maand een salaris. Het salaris van de vrouw is lager vermits zij slechts parttime werkt. Zolang de zaak bestaat, is er nog nooit dividend uitgekeerd. De afgevaardigd bestuurder gebruikt de winst om te herinvesteren en zij hebben dit niet nodig vermits zij maandelijks een salaris ontvangen.

13. Wat vindt u de voor- en nadelen van een vennootschap?

Het grootste voordeel is dat een vennootschap de goederen goed afgelijnd waardoor dit fiscale voordelen oplevert. Bij de eenmanszaak waren er altijd discussies met de fiscus over hoeveel tot de zaak behoorde en hoeveel tot de privé. Deze problemen ontstaan niet bij een vennootschap omdat bijvoorbeeld een bedrijfswagen tot het vermogen van de vennootschap behoort en de fiscus maakt hier ook geen problemen over. Een ander voordeel is dat men het gezin kan beschermen. Een handelszaak uitbaten houdt een risico in. Wanneer de NV. failliet moest gaan dan worden de bezittingen, zoals de gezinswoning van het gezin beschermd.

Het grootste nadeel is dat een vennootschap meer administratie met zich meebrengt. Toch kan dit nadeel niet opwegen tegen de voordelen van een vennootschap.

Interview 4

Naam: Jacqueline S.

Functie: oorspronkelijk vennoot van een NV. en na scheiding van een BVBA.

Datum: 4 april 2007

1. Welk soort vennootschap heeft u?

Het is opgericht als een patrimoniumvennootschap in de vorm van een naamloze vennootschap. Na de echtscheiding is de vennootschap veranderd in een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

2. Hoeveel vennoten telt de vennootschap?

Door de echtscheiding van de vennoten is er een verandering gekomen in de samenstelling van het aantal vennoten. Voor de echtscheiding waren er drie vennoten in de NV., namelijk beide echtgenoten en een van de twee kinderen. Wanneer de echtgenoten uit de echt gescheiden zijn in 2005 dan is de echtgenoot uit de vennootschap gestapt en het andere kind togetreden tot de vennootschap. De BVBA bestaat nu uit drie vennoten: de vroegere echtgenote en de twee kinderen.

3. Onder welk huwelijksstelsel was u getrouwd? Wettelijk samenwonend?

Onder het wettelijk stelsel

4. Hoe hebt u de aandelen van de vennootschap verkregen? Via inbreng voor de oprichting van de vennootschap na het huwelijk of door erfenis?

De NV. werd in 1989, verschillende jaren na het huwelijk, opgericht. Het huwelijksstelsel is toen niet veranderd.

5. Wat is de reden dat u een vennootschap heeft opgericht?

De patrimoniumvennootschap werd opgericht met als doel de eigendommen waaronder de gezinswoning en enkele appartementen te beschermen in geval van faillissement. De echtgenoot had een bouwbedrijf

in de vorm van een eenmanszaak. Een andere reden was dat de eenmanszaak van een fiscaal voordeel kon profiteren. De eenmanszaak huurde het magazijn en de kantoren van de patrimoniumvennootschap waardoor er een belastingsaftrek ontstond.

6. Bezat u en uw partner de meerderheid van de aandelen? Waren de aandelen gemeenschappelijk of eigen?

In het totaal waren er 624 aandelen in de NV. Beide echtgenoten bezaten 510 gemeenschappelijke aandelen verkregen voor de inbreng van de gezinswoning en andere eigendommen. De echtgenote had nog 110 eigen aandelen verkregen voor de inbreng van bouwgronden die zij geërfd had voor het huwelijk. Een van de twee kinderen bezat de overige 4 aandelen.

7. Is de gezinswoning in de vennootschap ingebracht? Wie van de echtgenoten is eigenaar?

De gezinswoning is in de vennootschap werd in de vennootschap ingebracht. Een gedeelte van de gezinswoning deed dienst als kantoor en werd gehuurd door de eenmanszaak. De gezinswoning behoorde voor de inbreng tot het gemeenschappelijk vermogen.

8. Zijn u en uw echtgenoot statutair benoemd als zaakvoerder of verkozen als bestuurder?

Mijn man en tevens zaakvoerder van de eenmanszaak werd verkozen tot voorzitter van de Raad van Bestuur en gedelegeerd bestuurder. Ik was afgevaardigd bestuurder en onze zoon was bestuurder. Nu ben ik benoemd als statutair zaakvoerder. Dit zorgt ervoor dat ik de beslissingen alleen kan nemen.

9. Zijn er clausules opgenomen in de statuten die het bestuur van de vennoten beperken zoals bijvoorbeeld de meer-handtekeningsclausule?

In de statuten werden geen clausules opgenomen die de macht van de gedelegeerd bestuurder beperkten. Mijn echtgenoot had de dagelijkse

leiding over de vennootschap en nam de beslissingen alleen. Nadat de echtelijke moeilijkheden zijn ontstaan, heeft hij van zijn beslissingsbevoegdheid ten volle gebruikgemaakt. Zo heeft hij zonder mijn medeweten een bouwgrond die ik had ingebracht, verkocht. Doordat ik de beheerraad niet bijeen heb geroepen tijdens de echtelijke moeilijkheden bleef de gedelegeerd bestuurder volledig bevoegd en kon hij alle beslissingen nemen.

10. Zijn er clausules in de statuten opgenomen om de gezinswoning te beschermen of andere beschermingen?

Ook voor de gezinswoning werden er geen clausules opgenomen. Bij de oprichting van de vennootschap was het belangrijkste doel de goederen te beschermen tegen een faillissement en er zijn nooit voorzorgen genomen die een bescherming boden bij echtelijke moeilijkheden. Echtscheidingen kwamen in de jaren tachtig nog niet veel voor en er werd dus bij de oprichting van de vennootschap totaal geen rekening mee gehouden. Mijn echtgenoot en tevens gedelegeerd bestuurder had de gezinswoning kunnen verkopen zonder mijn toestemming.

11. Uw echtgenoot is uit de vennootschap gestapt, hoe is dit in zijn werk gegaan? Was er een specifieke verdeling? Is de vennootschap vereffend?

Ik wilde de gezinswoning terug om in te gaan wonen. Er werd door een expert vastgesteld dat mijn man 40% van de aandelen toekwam en dat ik deze aandelen kon overnemen. Mijn man was hier niet mee akkoord en wilde dat ik 50% van de waarde van de vennootschap uitbetaalde. Ik ben hiermee uiteindelijk akkoord gegaan, want een procedure voor de rechtbank zou nog langer duren en de kosten zouden nog hoger oplopen, omdat de waarde van het patrimonium bleef toenemen. Uiteindelijk is er een echtscheiding met onderlinge toestemming gekomen en verdween mijn man uit de NV. Doordat ik mijn man moest uitbetalen, heb ik een kapitaalvermindering in de NV. gedaan waardoor ik ook de NV. moest omvormen in een BVBA. Voor de uitbetaling van mijn ex-echtgenoot kon ik

geen geld uit de vennootschap halen. Hiervoor heb ik een persoonlijke lening moeten aangaan.

12. Is er bij de verdeling een rechter tussengekomen? Was er een gedwongen overdracht of overname van aandelen?

Het was een echtscheiding met onderlinge toestemming waardoor de verdeling geregeld is door de advocaten en niet door de rechter. Doordat de echtgenoot de echtscheiding lang wilde rekken, is er op een bepaald moment sprake geweest dat men naar de rechter wilde stappen en een gedwongen overdracht wilde vragen, maar zover is het nooit gekomen.

13. Wat zijn voor u de voor- en nadelen van een vennootschap?

Een vennootschap is een zeer goed instrument om de goederen te beschermen tegen een faillissement. De vennootschap kon de eenmanszaak van mijn echtgenoot scheiden van de goederen van ons beiden. De vennootschap draaide zeer goed tot er echtelijke problemen ontstonden. Doordat er vroeger nooit aan gedacht was, ontstonden er problemen omdat mijn echtgenoot alles te zeggen had. Deze deed alles wat hij wilde en haalde uit alles eigen voordeel. Ik had ook direct de beheerraad moeten laten bijeenroepen om te proberen de macht van mijn echtgenoot te beperken, maar ook hier was een probleem omdat mijn man het beheer had over de gemeenschappelijke aandelen. Een ander nadeel aan de vennootschap is dat wanneer men iets uit het patrimonium wil verkopen, de meerwaarde zeer zwaar belast wordt. Zo ontstaan er problemen wanneer men dringend geld nodig heeft zowel voor eigen gebruik als om de kinderen te helpen. Toch zullen de kinderen later voordeel halen uit de vennootschap omdat zij geen successierechten moeten betalen als ik overlijdt.

Interview 5

Naam: John en Karin C-L

Functie: vennoten van de BVBA.

Datum: 26 april 2007

1. Welk soort vennootschap heeft u?

Wij hebben twee vennootschappen, namelijk een vennootschap voor de handelszaak en een andere vennootschap voor de onroerende goederen. De handelszaak is ondergebracht in een BVBA. en de onroerende goederen in een naamloze vennootschap.

2. Hoeveel vennoten telt de vennootschap?

De BVBA. bestaat uit drie vennoten, namelijk beide echtgenoten en de vennootschap met de onroerende goederen. Deze laatste vennootschap bestaat slechts uit beide echtgenoten.

3. Onder welk huwelijksstelsel was u getrouwd? Wettelijk samenwonend?

Onder het stelsel van scheiding van goederen met een gemeenschap van aanwinsten.

4. Hoe hebt u de aandelen van de vennootschap verkregen? Via inbreng voor de oprichting van de vennootschap na het huwelijk of door erfenis?

De BVBA. en NV. werden in 2004 opgericht. Wij hebben toen beide aandelen verworven in de twee vennootschappen. De vennootschap werd verschillende jaren na het huwelijk opgericht.

5. Wat is de reden dat u een vennootschap heeft opgericht?

De financiële instelling wilde dat dergelijk grote handelszaak in een stevig wettelijk kader opereerde. Zo hadden zij ook een beter zicht op de zaak doordat de vennootschap een boekhouding moest voeren, maar ook een financieel plan moesten opstellen. Een eenmanszaak zou niet transparant

genoeg geweest zijn. Wanneer de handelszaak niet in een vennootschap zou zijn ondergebracht, was het heel moeilijk om krediet te verkrijgen bij een kredietinstelling.

6. Bezat u en uw partner de meerderheid van de aandelen? Waren de aandelen gemeenschappelijk of eigen?

In het totaal zijn er 98 aandelen in de BVBA. Wij bezitten elk 24 aandelen in de vennootschap. De overige vijftig aandelen zijn in het bezit van een NV. In principe is dus deze NV. de meerderheidsaandeelhouder, maar wij bezitten de helft van de aandelen van deze NV. Uiteindelijk bezitten wij als echtgenoten alle aandelen van de BVBA.

7. Is de gezinswoning in de vennootschap ingebracht? Wie van de echtgenoten is eigenaar?

Nee, want wij bezitten geen eigen gezinswoning. Wij huren onze gezinswoning.

8. Zijn u en uw echtgenoot statutair benoemd als zaakvoerder of verkozen als bestuurder?

Enkel de man is statutair benoemd als zaakvoerder. De vrouw is enkel vennoot in de BVBA. hoewel zij ook meewerkt in de handelszaak. In de NV. zijn beide echtgenoten afgevaardigd bestuurder.

9. Zijn er clausules opgenomen in de statuten die het bestuur van de vennoten beperken zoals bijvoorbeeld de meer-handtekeningsclausule?

Nee, want de vrouw is geen zaakvoerder in de BVBA. en heeft dus ook geen bevoegdheid om dagelijkse beslissingen te nemen.

10. Zijn er clausules in de statuten opgenomen om de gezinswoning te beschermen of andere beschermingen?

Nee, vermits we geen eigen woning hebben.

11.Hoe gebeurt de bezoldiging van zaakvoerder of bestuurders?

In de BVBA. ontvangt de zaakvoerder een maandelijks salaris, maar de echtgenote ontvangt geen salaris uit de BVBA. Deze verdient een salaris bij de NV. omdat zij hier de administratie voor doet.

12.Wat vindt u de voor- en nadelen van een vennootschap?

De grootste voordelen zijn natuurlijk de fiscale voordelen. Deze zorgen ervoor dat als men alles berekend van veel voordelen kunnen genieten zoals een bedrijfswagen. Het enige nadeel zijn de kosten die verbonden zijn aan een vennootschap. De kosten voor oprichting zijn hoog, maar ook de kosten voor de administratie zijn hoger door de vele papieren.

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen, de gevraagde informatie in te vullen (en de overeenkomst te ondertekenen en af te geven).

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Vennootschappen met echtgenoten : wettelijk kader en praktische economische moeilijkheden

Richting: **Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen**

Jaar: **2007**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Ik ga akkoord,

Els BUTENAERS

Datum: **29.05.2007**